

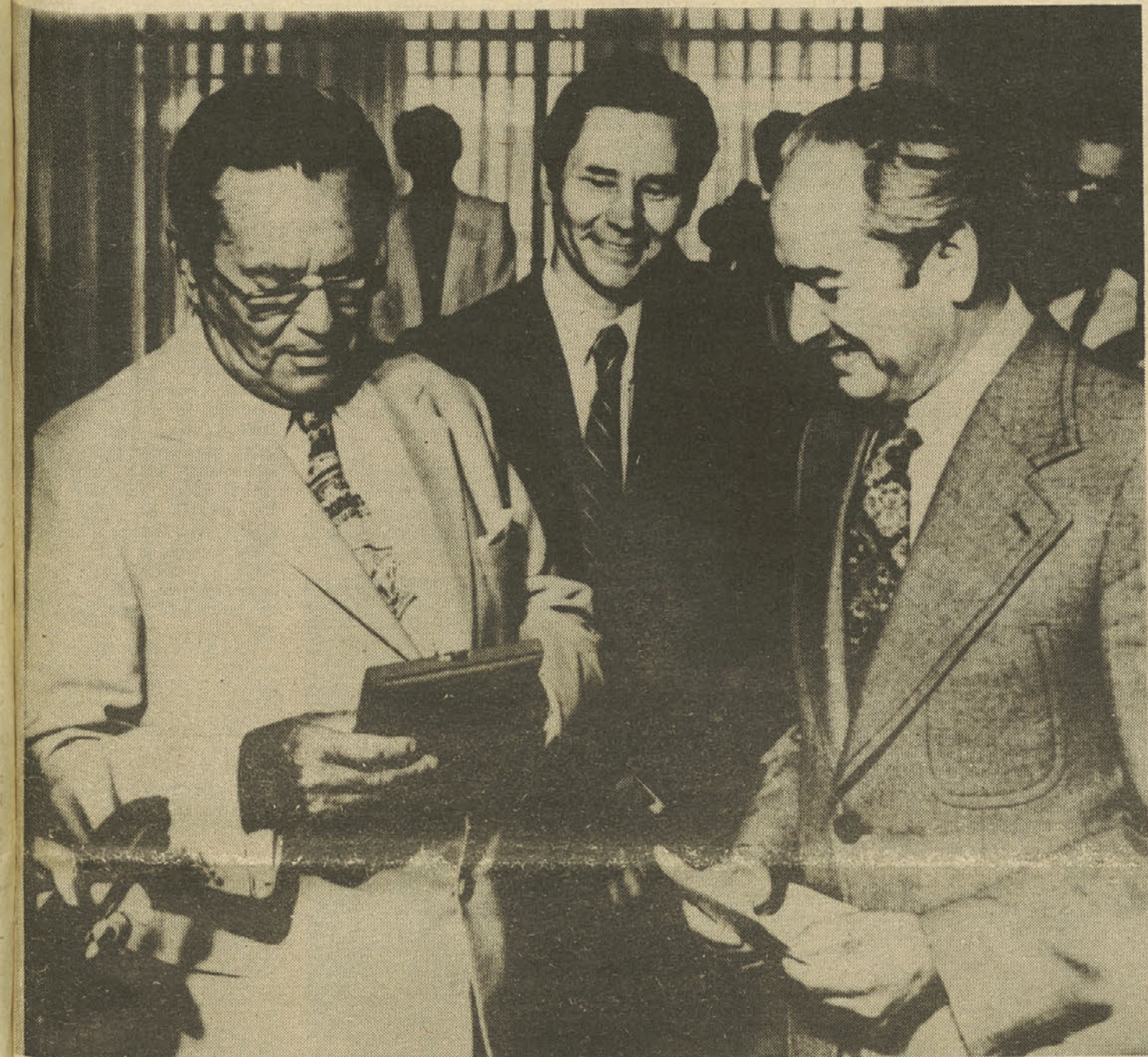

Red dela s srebrnim vencem
1974

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih Slovenije

Ljubljana, 9. junija 1978 — Številka 11

Juraj Hrzenjak, je lani predal tovarišu Titu Plaketo Politične šole ZKJ v Kumrovcu. V sredi Josip Vrhovec, predsednik sveta šole (Foto: Franjo Medar)

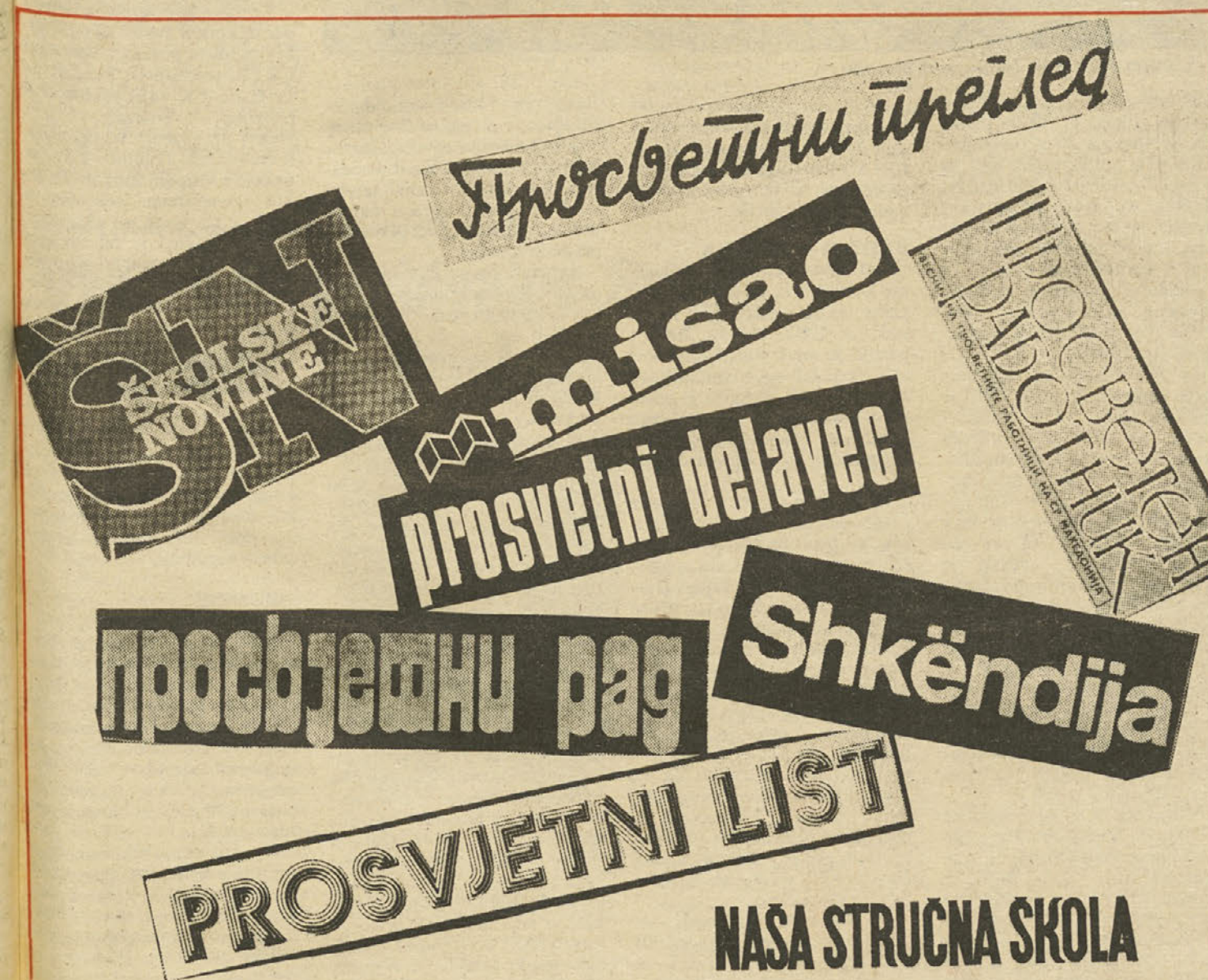
Prosvetni časniki ob 11. kongresu ZKJ

Prosvetni časniki republik in pokrajin uspešno sodelujejo in pomembno prispevajo k medsebojnemu obveščanju in spoznavanju delavcev vzgoje in izobraževanja v Jugoslaviji. Na temelju samoupravnega sporazuma vseh osmih časnikov republik in pokrajin ter mesečnika Naša stručna škola so ustanovili svojo sekcijo, ki usklajuje sodelovanje in hkrati pomaga pri dogovarjanju o skupnih akcijah. Z naklado okrog sto tisoč izvodov vsake številke so ti časniki pomemben dejavnik samoupravnega obveščanja in hkrati učinkovite tribune za uresničitev politike zveze komunistov v socialistični samoupravni preobrazbi vzgoje in izobraževanja.

Ena izmed uspešnih skupnih akcij prosvetnih časnikov so skupne številke, ki jih pripravijo vsa uredništva. Doslej so izšle tri take številke: v počastitev 10. kongresa ZKJ, ob tridesetletnici zmage nad fašizmom ter ob velikih jubilejih tovariša Tita in Zveze komunistov Jugoslavije.

Tokrat smo pripravili za naše bralce četrto skupno številko. To je naš prispevek k 11. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, dogovoru jugoslovanskih komunistov o nadaljnjem procesu boja za graditev samoupravnega socialističnega sistema, h kateri bosta vzgoja in izobraževanje veliko prispevala.

Ta številka je še en prispevek k naši vzajemnosti ter razvijanju bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti ter njihovem bratskemu samoupravnemu sodelovanju pri izvajanju stališč Zveze komunistov Jugoslavije in našega velikega učitelja in voditelja tovariša Tita.

10 KONGRESOV ZKJ

Dogovori, ki krojijo zgodovino

Jugoslovanski komunisti se bodo letošnjega junija sestali enajstič v svoji 59-letni zgodovini. Pregledali bodo politično dejavnost zadnjih let in začrtali smernice ZKJ glede na bistvena vprašanja socialističnega razvoja in delovanja na mednarodnem področju v prihodnjih štirih letih. Takšna srečanja so bila vedno posebej zapisana v zgodovini partije, saj so bolj ali manj pomembno vplivala na zgodovinski razvoj Jugoslavije.

PRVI KORAK

Nekaj mesecev po ustanovitvi današnje Jugoslavije kot države, je bil v tedanjem hotelu Slavija v Beogradu od 20. do 23. aprila 1919 kongres zedinjenja socialno demokratičnih partij, organizacij in skupin iz skoraj vseh krajev naše domovine. Na tem kongresu so ustanovili revolucionarno avantgardo jugoslovanskega delavskega razreda pod imenom Socialistična delavska partija Jugoslavije (komunistov). Že ime je kompromis med različnima gledanjema: socialno socialno demokratičnim in komunističnim. Pravzaprav se je tudi delavsko gibanje v Jugoslaviji pod močnim vplivom oktobrske revolucije delilo na dve veji, to ime pa je ustrezalo obema.

432 delegatov se je strinjalo z odločitvijo ob peti in najvažnejši točki dnevnega reda, ki se je imenovala: Zedinjenje.

Ob splošnem navdušenju in v ozračju enotnosti so bili ustvarjeni temelji nove partije. Radniške novine so poročale o tem takole: »Splošni vzklík navdušenja se je stopil v veličastno manifestacijo, da je proletarijat s svojimi ideali enoten, da ga ne delijo ne vera, ne narečja, ne tradicije, ne okolja.«

Nova partija je bila med tistimi, ki so se takoj priključile Tretji Leninovi internacionali in tako podprle oktobrsko socialistično revolucijo.

Naloga SRPJ(k) — tako piše v glavnem dokumentu kongresa »Podlagi zedinjenja« — je, da organizira jugoslovanski delavski razred v razredno borbena organizacijo, da si prizadeva zaščiti proletarijat v sedanosti, ga prepriča, da je treba dokončno uničiti kapitalizem, in tako tudi usmerja njegov boj. Poleg »Podlage zedinjenja« je kongres sprejel praktični akcijski program, statut in še štiri dokumente. Izbral je tudi najvišji organ — partijski svet in za prvega sekre-

tarja tega sveta Filipa Filipovića. V novem vodstvu so bili sorazmerno zastopani vsi deli naše dežele, toda narodnostno vprašanje ni bilo pravilno ocenjeno. Nasprotno, prav o tem je imel kongres napačno stališče, ker je izhajal iz trditve, da med Srbi, Hrvati in Slovenci ni velikih razlik, drugih narodov in narodnosti pa sploh niso omenjali.

Kljub temu in še nekaterim zastarelim stališčem in rešitvam je ustanovni kongres posebej ugotovil, da je revolucionarna komunistična usmeritev že močno prodrla v delavsko gibanje Jugoslavije.

PRAVO IME PARTIJE

Drugi kongres — imenovan po mestu, kjer je bil — Vukovarski kongres KPJ, je znan po tem, da je partija na njem dobila novo ime.

Po načelu demokratičnega centralizma so s statutom popolnoma centralizirali vodenje partije, ki se je preimenovala v Komunistično partijo Jugoslavije.

Kongres je poudaril razredni značaj organizacije in predvidel, da delavci, ki so organizirani v revolucionarnih sindikatih, lahko postanejo člani partije tako, da se prijavijo, za izobraževanje pa je bilo potrebno jamstvo dveh članov mestne partijske organizacije ali mnenje konference partijskega članstva, ki jih sprejema.

Glede na temeljni smoter organizacije neprizanesljivim razrednim bojem, z diktaturo proletariata povsem osvoboditi delavski razred in vse zatirane plasti delovnega ljudstva — z uvedbo komunistične družbe namesto kapitalistične, kot je zapisano v sprejetem statutu, je kongres nakazal zelo zanimivo nalogo. V sprejetem programu je rečeno: »Naloga diktature proletariata bo glede na socializacijo uresničljiva le tedaj, če bo proletarijat znal izoblikovati organe za upravljanje proizvodnje in uresničiti to s pomočjo samih delavcev. Zato bo proletarijat prisiljen izbrati tiste organizacije množic, ki so najtesneje povezane s proizvodnim procesom.«

Novi program in statut sta bila izraz večje enotnosti in moči nove partije, ki je imela 65.000 članov, na kongresu pa jo je predstavljalo 374 delegatov iz vse domovine. Ti so imeli za seboj že nekaj velikih akcij delavskega razreda; od teh je še posebno pomembna splošna stavka

solidarnosti (20.—21. julija 1919). Pripravila jo je partija ob odporu mednarodnega proletariata proti sovražnikovi intervenciji, naperjeni proti sovjet-skim republikam v Rusiji in Madžarski.

Kongres se je začel prav s pozdravom revolucionarnem teh dežel. Drugi zelo pomemben uspeh delavskega gibanja v tem obdobju je bila stavka 50.000 železničarjev, ki je pokazala, čeprav je bila zločinsko zatrta, moč mladega delavskega razreda Jugoslavije. To je bilo v času, ko je partija rasla, prestrašena buržoazija pa se je pripravljala, da bo uničila komunistično gibanje.

Ob koncu kongresa je bilo poleg programa in statuta sprejetih še 8 dokumentov, izbrali so nov centralni svet, ta pa je izbral izvršni odbor pod vodstvom dveh sekretarjev: Filipa Filipovića in Sima Markovića.

Revolucionarna programska usmeritev in sprememba imena kažeta, da je kongres zaznamoval zmago komunistične veje nad reformistično socialno demokrasko vejo v jugoslovanskem delavskem gibanju.

PRVIČ ILEGALNO

Od Vukovarskega kongresa so minila štiri leta. V nekem ilegalnem stanovanju na Dunaju se je

ja, ki jo je opogumil uspešen boj proti komunistom, sprejela zakon o zaščiti države, po katerem je bila komunistična dejavnost zločin.

V novih razmerah — ob preganjanju in terorju — je postalo organiziranje partije izredno težavno. Večina vplivnih osebnosti je bila že v začetku proti ustanavljanju ilegalne organizacije, to so tudi sprejeli na prvi konferenci na Dunaju leta 1922. Na tretji konferenci pa so bila vsa ta stališča odklonjena.

Prav ob teh vprašanjih se je zaostroval spopad med levo in desno funkcijo, ki sta obstajali že prej. Za partijo se je takrat začelo mučno obdobje frakcijskih bojev. Iz tega obdobja pa je vendarle treba zabeležiti nekaj pozitivnega. Delno pod vplivom Kominterne, delno iz lastnih spoznanj je bilo prvič sprejeto stališče, da je bila ustanovitev Jugoslavije zgodovinsko napredno dejanje, čeprav je bila na novo ustanovljena večnoacionalna država zgrajena ob prevladi srbske buržoazije. Tako je bila Jugoslavija sprejeta kot okvir, v katerem je mogoče iskati rešitve narodne enakopravnosti.

Ob sprejemu novih statutarh oblik organizacije (celica v tovarni, rudniku, trgovini ipd.) in programskih nalog, so se delegati zavedali, da je treba izbrati v

strani pomirili nastal je nekakšen kompromis. Pri tem so pomagali predstavniki Kominterne, ki je imela odločilno besedo pri bistvenih kadrovskih odločitvah. V resnici pa je to odprlo pot novim frakcijskim spopadom.

Josip Broz je na osmi konferenci KPJ v Zagrebu izrazil na izkušnjah preverjeno stališče, da je mogoče frakcionastvo, sekstaštvo in katerikoli zatreti samo s praktičnim delom med množicami, s povezovanjem partije s širokimi množicami industrijskih delavcev in zviševanjem ideološke ravni partijskega članstva. Takrat se Josip Broz ni mogel udeležiti kongresa, ker so ga na znamenit bombškem procesu obsodili na pet let težke ječe.

Lahko rečemo, da je bilo takrat, na predvečer šestojanuarske diktature, še posebno ob njeni strahovladi, največ znanih revolucionarjev od Moše Pija-deja do Josipa Broza v jugoslovanskih ječah. Z močjo volje in partijske discipline so iz teh ječ nastale delavske univerze — kovačnice novih, izobraženih revolucionarnih kadrov.

V SVOBODI

Peti kongres je bil v dvorani Doma garde v Topčideru. Udeležilo se ga je 2.344 delegatov, ki so predstavljali partijo 468.175

5. kongres ZKJ 1948. leta — prvi po vojni

tajno zbralo 48 delegatov (36 s pravico odločanja, 12 pa s pravico svetovanja ob glasovanju). Začel se je tretji kongres KPJ, ki je imela v tem času 2.300 članov. Medtem so nastale velike spremembe, ne le v številu in sestavi KPJ, temveč tudi v njenem položaju v jugoslovanski družbi. Te spremembe pomenijo začetek novega obdobja v zgodovini politične avantgarde delavskega razreda Jugoslavije.

Le dva meseca po vukovarskem kongresu avgusta 1920 je doživela KPJ velik politični uspeh: na občinskih volitvah skoraj vseh večjih mest Jugoslavije je dobila večino glasov. Prestrašeni »režim« je ostro in nezakonito preprečil komunistom v mnogih mestih, da bi prevzeli oblast. Partijsko vodstvo je upalo, da bo zakonito po skupščini popravilo ravnanje režima. Vlada in policija sta vse bolj organizirano onemogočali akcije KPJ ne glede na zakone in razlage o demokraciji in svobodi, še posebno potem, ko so komunisti na občinskih volitvah novembra 1920 dobili 59 poslanskih mest in postali po moči tretja stranka v deželi.

V noči od 29. do 30. decembra 1920 je vlada nenadoma objavila tako imenovano Obznanilo, ki je prepovedovala delo KPJ in spodbujala državne organe, naj začno preganjati komuniste in vse delavske borbe. Partija, ki na to ni bila pripravljena, je bila kratak čas razbita, saj je bilo ujeto v tej hajki skoraj vse vodstvo. Avgusta 1921 je buržoazi-

vodstvo več delavcev, ker bo tako lažje razbiti ostanke frakcijskih bojev. Za sekretarja CK KPJ SO izbrali Sima Markovića, profesorja, ki je postal kasneje vodja desne frakcije.

BROZOVA POBUDA

Četrti kongres je bil v Dresdenu. Udeležilo se ga je le 22 delegatov, ki so predstavljali nekaj več kot 2.000 članov. Razvoj partije je med kongresoma zastal, razjedali so jo vedno hušji frakcijski boji. Kongres je potekal v znamenju pobude mladega kovinarja, sekretarja partijske organizacije v Zagrebu Josipa Broza.

Broz je namreč v Zagrebu začel odločen in brezkompromisen boj proti frakcijam. Pridružili so se mu znameniti revolucionarji tistega časa: Djuro Džaković, Blagoje Perović, Miloš Marković, Radimir Vujović, Ivan Krudelj in drugi. Konferenca zagrebške partijske organizacije je po ostrih političnih sporih podprla Josipa Broza, ki je obsodil »levo« in »desno« frakcijo; obe sta se utapljali v medsebojnem boju tako, da sta pozabili na interese in boj delavskega razreda. To pobudo je podprl izvršni komite Kominterne in poslal »Odprto pismo« članom KPJ, v katerem je obsodil frakcionastvo.

To pismo je bilo temelj razprave na kongresu in povod, da so predstavniki obeh frakcij samokritično priznali svoje napake, in tako ukrepali proti nevarnosti. Kljub temu sta se obe

članov in 51.612 kandidatov. Kongres je pregledal dve desetletji politične in revolucionarne dejavnosti Partije. Za ti dve desetletji so značilni veliki zgodovinski dogodki, zmaga narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije.

Spremembe so bile tolikšne, da jih nobena primerjava s četrtim kongresom ne more ponazoriti bolj kot to, da je bilo na petem kongresu več delegatov kot na četrtem — članov KPJ. Kasnejši kongres je bil v svobodni socialistični Jugoslaviji, prvi pa na predvečer mračne diktature terorja in nasilja.

Referat Josipa Broza Tita, ki so ga prvi dan brali deset ur, je mala zgodovina KPJ. Spremlja pot njenega revolucionarnega in idejnopolitičnega zorenja in preraščanja v voditeljico osvobodilnega boja in socialistične revolucije v Jugoslaviji. Ena izmed ključnih točk tega obdobja je Titov prevzem vodstva partije. Tito pomeni »tisto vodilno ustvarjalno osebnost našega revolucionarnega delavskega gibanja, ki je,« kot pravi Edvard Kardelj, »oborožila komunistično partijo z največjim številom spoznanj in sredstev, ki so ji omogočila uspehe in zmage.« Broz je ob odločnem boju proti vsem vrstam frakcij utrdil in okrepil partijo, jo prekalil v vsakodnevnih bojih in usposobil kot zgodovinsko avantgardo delavskega razreda. Na peti konferenci KPJ v Zagrebu je leta 1940 določil temeljne elemente strategije in

taktike za velike revolucionarne akcije, pred katerimi se je znašla KPJ.

Titov koncept avantgarde delavskega razreda kot partije množice se je najmočnejše potrdil v narodnoosvobodilnem boju. Kot piše Edvard Kardelj: »Čeprav se je KPJ formalno vključila v vojno samo z 12.000 člani, pa njene resnične moči ni bilo mogoče izmeriti s številkami: kot edina politična moč v zasebni deželi, ki je poklicala narod k vstaji in ga znala tudi voditi, je KPJ zelo hitro poistila s težnjami ljudi vseh narodov Jugoslavije — za svobodo in novo ureditev dežele.«

Ustvarjanje nove socialistične Jugoslavije je delo milijonskih množic pod vodstvom KPJ. Te množice so pokazale prav tako navdušenje pri obnovi dežele in pri graditvi nove ljudske oblasti, ko so povezale svoje ustvarjalne napore z linijo komunistične partije.

Potem ko je analiziral skoraj nadčloveške napore delavskega razreda v boju za osvoboditev, v katerem je padlo 1.700.000 žrtve in kasneje graditev socialistične Jugoslavije, je Josip Broz spregovoril še o napadu in komaj začetni kampanji dežel Kominforma. To je bil močan udarec, ki ga ni nihče pričakoval. Toda kongres je vodila enotna želja, da z dokazi ovrže nepravične in žaljive obtožbe, ki so jih spremljali močni pritiski na vseh področjih.

Tito je že takrat opozoril na bistvo tega spopada z naslednjimi besedami: »Ko se nam po tem, kar smo naredili, in to res naredili, izpodbija, da smo šli nekako po novih poteh, da bi vse to uresničili, pomeni to proglasiti marksizem-leninizem za dogmo, za nekaj, kar ni več odredjeno razvoju, ob kakršnihkoli možnostih. To je nedalekostično...«

Kongres je v posebni resoluciji, ob neponovljivem odobravanju podprli tovariša Tita in ovrge obtožbe Informbiroja. Najvažnejša dokumenta kongresa sta novi program in statut KPJ, kjer se združuje revolucionarna izkušnja in določijo naloge članov in organizacij v novih možnostih graditve socializma. Pripravili so jih pod močnim vplivom podobnih dokumentov Boljševške partije.

Kongres je pospešeno delal 8 dni in končal svoje delo 29. julija ob dveh ponoči z volitvami CK PKJ (63 članov), kandidatov za člane CK (42) in osrednje revizijske komisije (17). Nekaj ur kasneje je Centralni komite izbral Politbiro 9 članov na čelu z Josipom Brozom Titom kot generalnim sekretarjem KPJ.

Peti kongres je bil kongres obrambe lastne poti pri izgradnji socializma v Jugoslaviji. Pomenil je konec enega in začetek drugega obdobja jugoslovanske socialistične revolucije. Zato je bil ta kongres eden izmed najpomembnejših dogodkov v zgodovini ZKJ.

Kongresi ZK republik in pokrajin, ki so bili po tem zboru, so podprli vse odločitve petega kongresa KPJ in tako izrazili enotnost partije, ki jo je kampanja dežel Informbiroja še posebno napadala.

OBDOBJE

SAMOUPRAVLJANJA

Šesti kongres KPJ je bil v Zagrebu od 2. do 7. novembra leta 1952. Udeležilo se ga je 2022 delegatov in 400 gostov iz naše dežele in tujine. KPJ je imela takrat 779.382 članov. Ena izmed najpomembnejših določitev kongresa je bila sprememba imena KPJ v Zvezo komunistov Jugoslavije.

Novi samoupravni odnosi so zahtevali bistveno spremembo glede položaja in vloge avantgarde delavskega razreda. Postopno opuščanje upravljanja »v imenu delovnega ljudstva« in vodenje z določenimi državnimi sektorji neposredno iz partijskih (SE NADALJUJE)

Obvestilo

NAROČNIKE PROSIMO, DA NAKAZUJEJO NAROČNINO ODSLEJ NA NAŠ NOVI ŽIRO RAČUN: 50101-603-46509

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja in Izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štirnajstredno med šolskim letom — Ureja uredniški odbor. Direktor in glavni urednik Rudi Lešnik, odgovorna urednica Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/I, telefon 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/I, telefon 22-284, poštni predal 355-VII. Rokopisov in fotografij ne vračamo, posamezni izvod 4 din. Letna naročnina: 80 din za posameznike, za šole in druge ustanove 140 din. Št. tek. računa 50101-603-46509 Tiska ČZP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643 Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je list »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

Vzgojnoizobraževalne organizacije obveščamo, da bo izšel NAKNADNI RAZPIS DEL IN NALOG UČITELJEV IN VZGOJITELJEV v SR Sloveniji dne 14. julija. Da bomo lahko tudi vaš razpis objavili, prosimo, da ga pošljete Republiški komiteju za vzgojo in izobraževanje, Ljubljana, Župančičeva 5, najpozneje do 20. junija.

FRANCE POPIT, predsednik CK ZK Slovenije

Razviti samoupravno ustvarjalno šolo

Če želimo uveljaviti družbeno vlogo vzgoje in izobraževanja v naši socialistični samoupravni družbi, se bo morala zveza komunistov borovati za to, da bosta vzgoja in izobraževanje v resnici postala sestavina združenega dela. Družbenoekonomski in politični odnosi, ki jih uveljavljamo, terjajo spremembe v pojmovanju vloge in pomena vzgojnoizobraževalnega procesa. Le-ta se mora prilagoditi vse zahtevnejšim delovnim procesom ter vse bolj razvitemu samoupravljanju. To pa pomeni, da imajo delovni ljudje, ki združujejo sredstva za to dejavnost, možnost in pravico, da skupno z izvajalci pedagoškega procesa odločajo o vsebini in rezultatih izobraževanja glede na svoje potrebe in potrebe celotne družbe.

Zaradi vsega tega bomo morali izoblikovati objektivna merila in osnove za samoupravne sporazume o vzgoji in izobraževanju. Te pa bo najlažje oblikovati na ravni, kjer so medsebojni uporabniški interesi najbolj neposredni in določni, to je že na ravni organov upravljanja šole ali v enoti izobraževalne skupnosti ob šoli. Osnove za svobodno menjavo dela na tem področju morajo zajeti oblikovanje in določanje načrtov izobraževalne dejavnosti, merila za ceno storitev ter načine združevanja sredstev za to dejavnost.

V SR Sloveniji smo šele na začetku reformiranja šolskega sistema. Naša dosedanja dejavnost je bila usmerjena v ustvarjanje nekaterih nujnih možnosti za reformo vzgoje in izobraževanja. Veliko časa je bilo potrebno, da se je razčistilo, kako bomo izpeljali zasnovane usmerjenosti izobraževanja. V mnogočem smo posegli tudi že v vsebino dela šole. Zveza komunistov je opozarjala na številne slabosti na področju izobraževalne politike v najširšem pomenu besede, ki so ohranjale dosedanje razdvojenosti med izobraževalnimi potrebami združenega dela in družbe ter vlogo vzgoje in izobraževanja. Ta se je izražala v neustreznih kvalifikacijski sestavi zaposlenih, ekstenzivnem in nesmotrnem širjenju vzgojnoizobraževalnih dejavnosti, v premajhnem vplivu delavcev — uporabnikov in družbe na vzgojnoizobraževalno delo, v neustreznem položaju delavcev v vzgoji in izobraževanju in v drugih pojavih. Vse to pa je moglo hitreje spremeniti le s hitrejšim razvojem družbenoekonomskih odnosov in samoupravnim urejanjem skupnih zadev delavcev v združenem delu.

Da bi lahko skupne potrebe in interese urejali enakopravno na temelju družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja v izobraževalnih skupnostih ter v drugih oblikah interesnega povezovanja delavcev uporabnikov in izvajalcev, je nujno, da se komunisti neposredno v proizvodnih in drugih organizacijah združenega dela zavzamejo za to, da se ustvarijo možnosti za takšno dogovarjanje. Zato je treba opredeliti kadrovske-izobraževalne potrebe temeljnih organizacij in širše družbe, ugotoviti materialne možnosti, s katerimi razpolagajo delavci v združenem delu, in kadrovske možnosti delavcev v vzgoji in izobraževanju, pa tudi interese, nagnjenja in ustvarjalne sposobnosti posameznikov, ki se vključujejo v vzgojnoizobraževalni proces.

V preteklih letih smo presegli teze o idejni nevtralnosti šol ter okrepili marksistično idejno zasnovanost vzgoje in izobraževanja od osnovne šole do visokošolskega študija. Učni programi se spreminjajo: vedno bolj upoštevajo potrebno novo znanje in metode dela v vzgojnoizobraževalnem procesu ter postopno krčijo vse nepotrebno, faktografsko in pozitivistično. Nismo zadovoljni z dosedanjimi metodami seznanjanja mladine z marksistično teorijo in marksističnimi zasnovami vzgojnoizobraževalnega procesa. Čeprav bi bilo prav, da bi bil vzgojnoizobraževalni proces prežet z marksizmom in dialektično metodo, ta še preveč ostaja kot poseben predmet, največkrat ločen od prakse. Tudi smisel predmeta samoupravljanje s temelji marksizma naj bi bil v tem, da vzgoji mlade ljudi in jih usposobi, da se bodo lahko soočali z družbeno stvarnostjo, ne pa se učili zgolj za ocene.

Prizadevamo si, da bi učenci že v osnovni šoli pridobili splošno znanje ter se usposabljali za delo in samoupravljanje. Že osnovnošolci morajo razvijati ustvarjalne sposobnosti in nagnjenja. Dobiti morajo temeljno znanje za delo in za poklic, da bo mogoče mladino tudi dovolj zgodaj usmerjati v poklicno izobraževanje. Zato je naša naloga še naprej razvijati koncept celodnevne šole, ki naj vse te zahteve združuje ter se trdno poveže z delovnim in krajevnim okoljem. Oblikovali smo že precej celodnevni osnovni šol. Čeprav je treba upoštevati možnosti, ki omogočajo uspešno vzgojnoizobraževalno delo v šolah, bi vseeno lahko metode in oblike

dela, ki jih uvajamo v celodnevne osnovne šole še bolj smelo uveljavili tudi v osnovnih šolah s tradicionalnim vzgojnoizobraževalnim delom in tako ustvarili možnosti, da bi tudi te šole hitreje prešle na celodnevno delo. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti vključevanju šol v krajevno okolje.

V naslednjem obdobju bomo morali v SR Sloveniji, kot rečeno, odločneje reformirati šolstvo

na temelju strokovnih rešitev in praktičnih izkušenj skladno z ekonomskimi razmerami. Poglavito izhodišče nam bosta taka programska usmerjenost in vzgojnoizobraževalna praksa izobraževanja za delo, ki bo izhajala iz dela, dosežkov znanosti in tehnologije, iz samoupravne prakse in usposobljenosti delavcev za samoizobraževanje ter iz poprejšnjih znanj in delovnih izkušenj. Mladi se morajo čimprej soočiti s konkretnim delom in se na temelju pridobljenega poklica ponovno vključevati v izobraževalni proces ob delu. Ob tem se bodo morali komunisti upreti enostranskemu tolmačenju prizadevanj za ustreznejši vzgojnoizobraževalni sistem, češ da uvajamo pragmatizem v vzgojo in izobraževanje in da zanemarjamo širšo vzgojnoizobraževalno vlogo šole.

Glede temeljnih izhodišč reforme vzgoje in izobraževanja ostaja Zveza komunistov Slovenije na izhodiščih, ki jih je sprejel 10. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Akcije, ki jih začnemo po 8. kongresu Zveze komunistov Slovenije, so usmerjene v določeno reševanje nekaterih najpomembnejših vprašanj reformiranja šolstva in v hitrejšo izpeljavo že dogovorjenih in zasnovanih rešitev.

Mobilizacija najširših družbenih sil

Pogovor z MILKO PLANINC, predsednik CK ZK Hrvaške

VPRAŠANJE: Zveza komunistov Hrvaške, posebno njen centralni komite je posvetil veliko pozornost socialistični samoupravni preobrazbi vzgoje in izobraževanja na temelju sklepov 10. kongresa ZKJ. Bilo je več sej CK ZK Hrvaške in plenarna seja centralnega komiteja o reformi vzgoje in izobraževanja. Kako ocenjujete dosežke te dejavnosti?

ODGOVOR: Ta dejavnost je nadaljevanje prejšnjih dolgoletnih prizadevanj Zveze komunistov Hrvaške za reformo družbenoekonomskega položaja in vsebine izobraževanja. To je hkrati pomembna nova kakovost, ki ni nastala naključno. Temelj zanj so bile družbene spremembe, nove ustave in zakon o združenem delu. Tako je postala reforma nujna in zelo aktualna tema, obravnavana drugače kot v prejšnjih obdobjih, ko te nove kakovosti ni bilo mogoče niti izoblikovati niti uresničiti.

Pokazalo se je, da je bilo vse, narejeno doslej, dober temelj za sedanjo preobrazbo vzgoje in izobraževanja.

STALIŠČA URESNIČITI V PRAKSI

VPRAŠANJE: Na 8. kongresu Zveze komunistov Hrvaške, ki je bil pred nedavnim, so bila sprejeta stališča in sklepi o nalogah za nadaljnjo preobrazbo vzgoje in izobraževanja. Čemu bi morali po vašem mnenju posvetiti največ pozornosti pri uresničevanju kongresnih sklepov?

ODGOVOR: Tudi prej smo na sejah predsedstva centralnega komiteja in na posebni plenarni seji izoblikovali idejni temelj in jasna stališča o tem, kaj je treba narediti; to smo tudi razčlenili in natančno določili smer akcije zveze komunistov.

Sedaj je najpomembnejše, da ta stališča uresničimo v praksi. Opirati se moramo na tiste družbene sile, ki se s tem lahko spoprimejo, in tudi morajo to storiti. Že dolgo poudarjamo, da to ni samo reforma vzgoje in izobraževanja, temveč je široka družbena reforma.

Prepričana sem, da gre za veliki družbeni vprašanj. Prvič: ne govorimo več samo o izobraževanju, temveč o kakovostnih spremembah proizvodnje, o njenem napredku. Razvoj proizvodnih sil družbe je dosegel tako stopnjo, da ni mogoče pričakovati nove kakovosti, če ne vgradimo vsega v znanost in izobraževanje. Gre torej ne samo za izobraževanje, niti za kakršno koli izobraževanje in kakršno koli znanost.

Drugič: govorimo o prihodnosti mladega rodu, o mladosti in njenem položaju v naši socialistični družbi, o vlogi mladih v družbi in njihovi odgovornosti za nadaljnji razvoj samoupravljanja ter boju zanj, za socializem. Zame je to največji problem reforme izobraževanja, ki mora omogočati mladim, da se čimprej vključijo v življenje, v delo in prevzamejo del odgovornosti za razvoj družbe; da so v tem razvoju dejavni, tako pri ustvarjanju svojega življenja kot življenja skupnosti.

Izobraževanje ima pri tem pomembno vlogo, razumljivo pa je, da ga je treba povezati z vsemi družbenimi dejavniki, ki so nosilci teh sprememb. Zato smo takoj po seji CK ZK Hrvaške začeli akcijo in si prizadevali doseči, da bi le-ta postala splošno družbena. Pri republiški konferenci socialistične zveze smo ustanovili koordinacijski odbor, ki se nenehno ukvarja s problematiko reforme. Zveza komunistov je dala temelj za to dejavnost, zanj daje tudi svoje kadre, saj brez komunistov te akcije ni mogoče izpeljati. Jasno pa je, da reforme ni mogoče uresničiti, če v njej ne sodelujejo vsi deli socialistične zveze, predvsem sindikati, družbenopolitične skupnosti, vzgojnoizobraževalne organizacije in njihova združenja, samoupravne interesne skupnosti. Vse te je treba združevati v socialistični zvezi in dobro voditi akcijo, da bo mogoče mobilizirati najširše družbene sile, ker

gre za družbeno reformo.

Težišče tega bi moral biti spremenjen odnos v proizvodnji, kajti šele potem se bo spremenil tudi odnos do izobraževanja, pa tudi samo izobraževanje se bo hitreje spreminjalo.

MOBILIZACIJSKA VLOGA ZVEZE KOMUNISTOV

VPRAŠANJE: Tovarišica predsednica, ali ne poteka ta proces prepočasi, vsaj tako pogosto poudarjamo?

ODGOVOR: Poudarila sem že, da gre za sočasne spremembe družbenoekonomskega položaja izobraževanja ter njegovo reformo v vsebinskem pomenu; to ni naključje. Temelj je dan, treba je razvijati sodelovanje najširših družbenih sil, zveza komunistov pa mora imeti mobilizacijsko vlogo. Pri tem morajo sodelovati strokovnjaki in znanstveniki in kadri zaposleni v izobraževanju, ki morajo po tej poti najti vsebino svojega dela in svoje reforme, in sicer skupaj s proizvodnjo in znanostjo, ki za sedaj na tem področju ne sodeluje dovolj.

Težko je reči, ali poteka proces počasi, ker gre v resnici za globoke družbene spremembe, ki morajo dati trajne dosežke. To pa ni lahko. Te spremembe se morajo opirati na široke sile in ne

morejo potekati po direktivi iz središča in po neki odločitvi, po prepričanju ozkega kroga ljudi, pa čeprav je to vodstvo. S to problematiko se mora seznaniti vsaka organizacija združenega dela, krajevna skupnost, občina, vsaka vzgojnoizobraževalna organizacija. Šele če se bodo z njo ukvarjali vsi, bomo dosegli smotre, ki smo jih začrtali. Naš sistem zahteva akcijo vseh sil. Nosilec reforme ne more biti vodstvo, ne more je izvajati »ministrstvo«. Gre za to, koliko se naši kadri zavedajo, kaj je treba narediti v svojem interesu in koliko jih v to silijo razmere. Dobro je, da se dogaja tudi to, saj se tako akcije pospešijo.

Zaradi vsega tega — čeprav je tudi res, da proces počasi poteka — smo lahko zadovoljni z dosežki, saj je tisto bistveno doseglo. Še pred nekaj leti je sodilo veliko zadev samo na področje izobraževanja, sedaj pa so aktivirane širše družbene sile. Vzemimo za zgled vpis v usmerjeno izobraževanje. Bilo je veliko napak, težav, napačnih potez, združeno delo se je slabo odzivalo. Že sedaj pa imamo območja, kot sta na primer Istra in Reka, kjer potekajo vpisi uspešno, po reformnih prizadevanjih. Mladi ljudje, stari, vzgojnoizobraževalne organizacije in organizacije združenega dela — vsi se zavedajo, kaj to pomeni. Na Reki so že lani veliko dosegli, letos pa so še boljši. Dorezovala spoznanje, da je treba čimprej doseči novo, da bo to še bolj koristilo združenemu delu in izobraževanju mladega rodu. Ni druge izbire — vsi morajo po tej poti. Gotovo bo tudi marsikaj napačnega, toda bistveno je, da ne ostanemo pri starem, temveč da skupaj delamo v prid proizvodnje, družbe in mladine.

Razumljivo je, da je nekdo bolj dejaven, bolj organiziran in odgovornejši do teh družbenih procesov, drugi pa so počasnejši in manj odgovorni. Čuti pa se prizadevanje in vedno večja od-

govornost za izvajanje dogovorjenih nalog.

Na primer: procesi potekajo počasi na univerzah, kjer še vedno niso dovolj storili za svoje reforme; te reforme pa ne more biti brez reforme posameznih fakultet, če posamezne fakultete niso povezane z organizacijami združenega dela. Na nekaterih fakultetah, na primer na gradbeniških in elektrotehniških, se razmere že izboljšujejo, to je posledica njihove reforme. Ne zanikamo obstoja univerz in potrebe po združevanju znanosti v njih, toda to mora potekati na drugačnih temeljih, tesno povezano z združenim delom.

Razumljivo je, da so tudi odpori, ki pa jih je treba zlomiti z akcijo zveze komunistov in vseh drugih subjektivnih socialističnih sil.

UČINKOVITOST SAMOUPRAVNIH INTERESNIH SKUPNOSTI ODVISNA OD DELEGATOV

VPRAŠANJE: Kako ocenjujete dosedanje delo in učinkovitost samoupravnih interesnih skupnosti — na račun teh je slišati precej kritičnega...

ODGOVOR: Samoupravne interesne skupnosti so organizirane tako, kot se je zdelo v tistem trenutku najboljše. Hoteli smo zagotoviti prehod iz starega v novo. Upravičeno so kritike, ki poudarjajo, da samoupravne interesne skupnosti niso ustrezno organizirane, povedati pa je treba, da je njihovo delo odvisno od novih procesov v organizacijah združenega dela. Če bodo ti procesi hitrejši, bomo hitreje dobili ustrezne organizacijske oblike in samoupravne interesne skupnosti bodo postale kraj, kjer se bodo srečevali samoupravni dejavniki obeh strani pri menjavi dela in ugotavljanju skupnih nalog. Sedaj delegati velikokrat govorijo v svojem imenu, ravna se po tem, kar pripravljajo strokovne službe, manj pa se opirajo na mnenja svojih delegatov. Drugače tudi ni mogoče. Ključ je torej v temeljnih celicah družbe, v organizacijah združenega dela in njihovem usposabljanju za nove naloge. Brez tega se tudi samoupravne interesne skupnosti ne morejo bistveno spremeniti. Zato menim, da zgolj kritiziranje samoupravnih interesnih skupnosti nikomur ne pomaga, če ne pripomremo, da bi ti procesi v bazi hitreje potekali.

Menim, da imajo tudi samoupravne interesne skupnosti veliko odgovornost, ker z dobrim delom lahko pomagajo tem družbenim procesom ali pa jih s slabim zavirajo. Vprašanje je, ali so delegacije in delegati pobudniki dejavnosti v vseh organizacijah, ali res usposablajo za spremembe, ali pa se zadovoljijo z delom, ki se konča v skupščini samoupravne interesne skupnosti. Razumljivo je, da velja to tudi za delegacije, ki prihajajo s področja vzgoje in izobraževanja.

Posebno odgovorne so skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Spoprijeti se morajo z nekaterimi nalogami za spremembo odnosov in za spremenjeno reformo izobraževanja, tako da se bosta reformirale sistem in vsebina.

MATERIALNI POLOŽAJ PROSVETNIH DELAVCEV BI BIL LAHKO BOLJŠI

VPRAŠANJE: Materialni položaj prosvetnih delavcev še vedno ni ta, kot bi moral biti; treba ga je izboljšati. Sprejeti so še nekateri ukrepi, ki pa ne zadostajo. Kaj nam lahko poveste o tem?

ODGOVOR: Jasno nam mora biti, da gre za neko protislovje. Uresničujemo reformo družbenoekonomskih odnosov, prizadevamo si za ukinitev sistema, v katerem določajo prispevne stopnje družbenopolitične skupnosti. Čimprej skušamo ustvariti neposredne odnose med izobraževanjem in drugimi deli združenega dela, odnose, v katerih bo enakopravno ocenjeno izobraževalno delo in njegov prispevek v do-

Nadaljevanje na 5. strani

MILOMIR PETROVIĆ, izvršni sekretar predsedstva CK ZK Srbije

Vsak peti prebivalec Srbije je učenec ali študent

V obdobju med zadnjima kongresoma je posvetila Zveza komunistov Srbije največ pozornosti graditvi samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju izobraževanja, znanosti in kulture. Kljub temu ugotavljamo, da smo na začetku zahtevnega in dolgoročnega procesa samoupravnega povezovanja in združevanja dela in sredstev v teh dejavnostih. Ne podcenjujemo prizadevanj za samoupravno preobrazbo kulture, izobraževanja in znanosti in tega, kar je bilo doseženo, če pa primerjamo te procese z razvojem samoupravljanja v materialni proizvodnji, ugotavljamo, da na navedenih področjih ta razvoj zaostaja. Ta ocena pa je popolna šele, če upoštevamo, da dobi samoupravno združevanje dela in sredstev v materialni proizvodnji svoj pravi pomen šele takrat, ko se vanj vključijo tudi organizacije združenega dela v družbenih dejavnostih.

V novih oblikah samoupravnega interesnega organiziranja v izobraževanju, znanosti in kulturi se svobodna menjava dela šele začne. Znano je, da je le-ta ena izmed najpomembnejših pridobitev nove zasnovane družbenega položaja teh dejavnosti.

Organiziranje in delovanje samoupravnih interesnih skupnosti bo toliko bolj uspešno kolikor bolj se bodo razvile oblike neposrednega sodelovanja orga-

nizacij združenega dela s področja izobraževanja, znanosti, kulture in materialne proizvodnje. V takih oblikah neposrednega povezovanja bo mogoče ugotoviti resnične kadrovske in izobraževalne potrebe organizacij združenega dela in izoblikovati načrte za njihovo uresničitev.

Mnoge šole in izobraževalni centri se že samoupravno družbenoekonomsko povezujejo z drugimi organizacijami. Nekateri fakultete, višje šole ter kulturne in znanstvene organizacije zagotavljajo z neposredno menjavo dela z drugimi organizacijami združenega dela približno 50 % skupnega dohodka.

Delegatska praksa v interesnih skupnostih je pokazala, da odločanje še ni tako kakovostno, da bi zagotovilo zadovoljevanje interesov in potreb delovnih ljudi, v imenu katerih odločajo delegati. Le-ti včasih sploh ne vedo, kako naj odločajo o zelo pomembnih vprašanjih, ki imajo lahko pre-

Nadaljevanje na 5. strani

10 KONGRESOV ZKJ

Dogovori, ki krojijo zgodovino

Nadaljevanje z 2. strani

komitejev nista mogla obstajati drug ob drugem. Partija ni mogla biti več središče, kjer se sprejemajo odločitve; tudi najvišji partijski funkcionarji niso mogli biti istočasno in na vseh ravneh odločanja hkrati še funkcionarji oblasti. Središče odločanja se je moralo premakniti v organe samoupravljanja. To pa je med drugim pomenilo, da vsaki odločitvi v partijski bazi ni bila potrebna potrditev »od zgoraj«. Nasprotno, prevladala so mnenja, »da odločitve višjih vodstev postanejo polnomočne tedaj, ko jih sprejmejo osnovne organizacije.« Bistvo teh sprememb je bilo v tem, da ne bi prišla partija v položaj »pomoznega policaja birokratskega upravljanja«.

»Kongres enoglasno opozarja, piše v sprejeti resoluciji, da delavsko upravljanje gospodarskih podjetij, ki je privedlo do ustvarjanja socialističnih odnosov na področju proizvodnje in

SAMOUPRAVLJANJE DELOVNEGA LJUDSTVA, JE ODLOČILNEGA POMENA ZA NADALJNI RAZVOJ IN UTRJEVANJE SOCIALISTIČNE DEMOKRACIJE IN SOCIALIZMA.

Kongres je bil v času, ko so tuje dežele Informbiroja močno napadale Jugoslavijo — z ekonomsko in politično blokado; to je vplivalo tudi na vsebino kongresnih razprav. V trenutku, polnem vojnih nevarnosti, v času »hladne vojne« je bilo sklenjeno, da si mora Jugoslavija tudi v prihodnje prizadevati za mir med narodi in varnost, za obrambo neodvisnosti, za svoboden notranji razvoj in enotnost jugoslovanskih narodov.

NOVI PROGRAM PARTIJE

Sedmi kongres ZKJ je bil v Ljubljani od 22. do 26. aprila 1958. Partijo 755.066 članov je predstavljalo 1.991 delegatov.

Najvažnejši dokument, sprejet na tem zboru, je program ZKJ. Smoter programa je, da našim delovnim ljudem odpre najširše možnosti za nadaljnjo graditev socializma in tako da naši socialistični praksi trdne idejne temelje.

V času med kongresoma je bilo nekaj velikih dogodkov, ki so močno vplivali na možnosti in vsebino konkretne politične dejavnosti ZKJ tako v zunanji kot v notranji politiki. Kmalu po šestem kongresu je partiji pretela nevarnost, da se bo oddaljila s samoupravnega poti. Na tretjem plenumu CK ZKJ (januarja 1954) so pregledali bistvo malomeščanskih liberalističnih pojavov v ZKJ, ki so zavirali razvoj, hkrati pa krepili birokracijo in ustrezali restavracijskim poskusom in močnem reakcije. To usmeritev je partija odločno zavrnila. Njen nosilec je bil Milovan Djilas.

Po Stalinovi smrti, leta 1953, so se začeli odnosi med Jugoslavijo in deželami Informbiroja postopoma spreminjati. Medsebojni odnosi so se obnovili, v Beogradu in Moskvi pa sta bili podpisani znani resoluciji, ki utrjujejo enakopravne odnose, odnose medsebojnega spoštovanja in nevmesavanja v notranjo politiko drugih dežel ter pravico vsakega delavskega gibanja, da si izbira svojo pot socialističnega razvoja.

Ko je nastal osnutek programa ZKJ, ki ni kot prejšnji, temeljil na tujih programih, temveč na marksistični razčlembi lastne stvarnosti in objektivnih potrebah po nadaljnjih revolucionarnih izkušnjah, so se odnosi znova poslabšali; to je bilo čutili tudi na sedmem kongresu ZKJ.

Po številnih srečanjih Josipa Broza Tita z mnogimi državniki neuvrščenih dežel, po njegovih

potovanjih po Aziji in Afriki so bili v tem obdobju ustvarjeni prvi temelji gibanja neuvrščenih. Zveza komunistov si bo prizadevala — da bo potrjeno in uresničeno načelo aktivne koeksistence med narodi; s tem bi bilo zagotovljeno ekonomsko, kulturno in politično sodelovanje narodov na temelju enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja.

Sedmi kongres je izbral nov Centralni komite s 135 člani in centralno revizijsko komisijo, v kateri je bilo 23 članov. Centralni komite je izbral izvršni komite s 15 člani pod vodstvom generalnega sekretarja Josipa Broza Tita.

SAMOUPRAVLJANJE SE KREPI

Osmi kongres je bil v Beogradu od 7. do 13. decembra 1964. Udeležilo se ga je 1442 delegatov, ki so prvič predstavljali milijonsko avantgardo delavskega razreda v Jugoslaviji z 1.030.041 člani. Poleg gostov se je, prvič po letu 1948, udeležilo kongresa izredno veliko delegacij: 30 komunističnih, socialističnih, delavskih in drugih naprednih partij in gibanj iz 27 dežel Evrope, Azije, Afrike in Latinske Amerike.

Kongres je bil leto dni po tem, ko je bila sprejeta Ustava SFRJ, tretja po vrsti. Izhajala je iz samouprave kot neodtujljive pravice delovnega človeka in zato prinesla mnogo novosti, pravic v samoupravni mehanizem družbe. Zato so jo imenovali »Listina samoupravljanja«.

Na predvečer kongresa je bila druga konferenca šefov dežel in vlad 47 dežel v Kairu (5. do 10. oktobra 1964), ki je kot nadaljevanje beograjske konference (1. do 6. septembra 1961) potrdila nadaljnjo krepitev neuvrščenosti in njene vloge v mednarodnih zadevah. Velika vloga Jugoslavije in predsednika Tita pri tem gibanju je hkrati tudi povečala ugled naše dežele v svetu.

Kongres je upošteval to ob svoji resoluciji, ko je ponovil znana stališča o enakopravnosti,

pravljanja prav tako, kot velja to za prosto reprodukcijo in realizacijo proizvodnje.

Takrat so bili, kot je dejal tovarš Tito, postavljeni idejni temelji, in ustvarjene temeljne možnosti za gospodarsko in družbeno reformo.

Kongres se je strinjal z vse bolj izraženim mnenjem, da v zvezi komunistov ni prostora za ljudi z birokratskimi, anarholiberalističnimi in nacionalističnimi pogledi, za tiste, ki onemogočajo samoupravljanje, ne spoštujejo človekovih pravic, se ne ravna po programu in statutu ZKJ in za tiste, ki ne uresničujejo sklepov in stališč organizacije in vodstva zveze komunistov.

V novi centralni komite so izbrali 155 članov, v nadzorno komisijo 25, v centralno revizijsko komisijo pa 15 članov. Centralni komite je na prvi seji izbral izvršni komite CK ZKJ z 18 člani pod vodstvom generalnega sekretarja Josipa Broza Tita in sprejel sklep o metodi dela in organiziranju centralnega komiteja in njegovih organov. Ta sklep je izvirjal iz nalog za demokratiza-

10. kongres ZKJ leta 1974

cijo odnosa v vodstvenih organih ZKJ.

KONGRES REFORME

Deveti kongres ZKJ je bil v Beogradu od 11. do 15. marca 1969. Udeležilo se ga je 1.261 delegatov (s člani CK, nadzorne in revizijske komisije), ki so predstavljali 1.146.084 komunistov. Za ta kongres so značilne nekatere posebne okoliščine: začel se je s proslavljanjem 50-letnice KPJ; bil je prvi povojni kongres, pred katerim so bili že republiški partijski kongresi. Glavni del dejavnosti je »prihramil« za sedem komisij — njihovo delo je bilo javno, vanj pa so imeli vpogled naši in tuji novinarji; tuji delegati so natisnili svoje pozdrave v glasilu ZKJ »Komunistu«, namesto da bi jih brali.

Precejšen vpliv na vsebino kongresa je imela aktivnost ZKJ po četrtem (brionskem) plenumu CK ZKJ (julija 1966), ki pomeni odločen konec etatističnih, birokratskih prepričanj, ki so se porajala v naši družbi, pa tudi v sami Zvezi komunistov in so resno ovirala razvoj samoupravnih socialističnih odnosov.

Drugi veliki dogodek, o katerem so na kongresu največ razpravljali, je bila gospodarska reforma 1965. Prinesla je toliko sprememb v ekonomsko in družbeno življenje, da so jo primerjali z največjimi dogodki po vojni. Močno je spodbudila posodabljanje obstoječih industrijskih naprav, oživila je izpolnjevanje organizacije dela in prilagajanje potrebam tržišča ter delitev po delu.

Različne možnosti gospodarjenja ob odločnem izvajanju reforme so zaostrele probleme

brezposelnosti in socialnih razlik. V prvi polovici 1968 so ti problemi sprožili študentske in druge zahteve, da je treba čim hitreje sprejeti ustrezne družbeno-ekonomске ukrepe. Ker so se težave le počasi reševale, so se

članov ZKJ. V razpravi je sodelovalo 317 delegatov in gostov, 121 pa jih je podalo svoje razprave pisno. To je doslej največje število udeležencev v kongresnih razpravah. Sprejeli so 18 resolucij ter dopolnili in spremenili statut ZKJ. Na tem kongresu je bilo sprejetih več resolucij kot na katerem koli drugem kongresu ZKJ. Kongres je prednjačil tudi po številu gostov: udeležile so se ga delegacije in predstavniki 96 komunističnih in delavskih partij ter naprednih gibanj z vseh celin.

Na predvečer kongresa je bilo nekaj velikih dogodkov, ki so v marsičem opredelili kongresno delo. Prvič: drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije je izrazil pripravljenost delavskega razreda, da odločno premaga to, kar zavira socialistično samoupravljanje, in zagotovi možnosti za nadaljnje revolucionarne spremembe v naši družbi. Drugič: enainvajseta seja predsedstva ZKJ (novembra 1971), ki je brez dvoma najpomembnejši sestanek pred desetim kongresom, z njo se začnajo tudi predkongresne priprave, je razkrinkala

po poti delavskega samoupravljanja in delegatskega sistema. Ustava je rešila temeljna vprašanja razvoja družbenih odnosov v sodobnem obdobju razvoja in prinesla kakovostne spremembe v družbeno-ekonomski in politični sistem.

Šestič: kongresi ZK republik in pokrajin so potekali po enotnih idejnopoličnih temeljih desetega kongresa ZKJ.

Kljub težavam je ZKJ premagala velike probleme. Uspešno jih je rešila in prišla na deseti kongres enotna, s stališči, ki jih je podprla partija.

»Zveza komunistov se je pri razvijanju svojih revolucionarnih opredelitev opirala na moč in interese delavskega razreda in vseh delovnih ljudi — je poudarjeno v glavnem referatu kongresa, in zato tudi rešila sporna vprašanja, se iskreno soočila s svojimi slabostmi in jih v boju premagovala. Z demokratičnimi političnimi sredstvi je premagala protisocialistične in protisamoupravne idejnopolične usmeritve, frakcije in skupine.« Kongres je bil velika potrditev te sposobnosti ZKJ, ker je pravzaprav, ko je sešel rezultate boja proti omenjenim slabostim, ugotovil neposredne in dolgoročne, lahko rečemo celo strateške naloge v boju za samoupravno preobrazbo naše družbe.

»Pomen tega kongresa,« je dejal tovarš Tito ob koncu tega pomembnega zborovanja »je v tem, da je soglasno podprl našo revolucionarno smer v boju za odločujočo vlogo delavskega razreda in samoupravno združene dela, za nadaljnje utrjevanje enakopravnosti, bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, za še večjo potrditev naše neuvrščene zunanje politike, za krepitev vodilne družbene vloge zveze komunistov. Skratka, za enotnost, trdnost in nadaljnji vsestranski razcvet Socialistične federativne republike Jugoslavije na temeljih samoupravljanja.«

Ob izboru tovarša Tita za predsednika ZKJ z neomejenim mandatom je deseti kongres izrazil posebno priznanje za njegovo ustvarjalno in vizionarsko vlogo pri graditvi in uresničevanju zunanje politike in v potrditvi neodvisne in neuvrščene Jugoslavije v svetu, za njegov dosegletni boj za utrjevanje socialističnih odnosov na temelju samoupravljanja in odločilne vloge delavskega razreda, za krepitev bratstva in enotnosti na temelju istenja zgodovinskih interesov razreda, narodov in narodnosti, za krepitev obrambne moči in sposobnosti naše dežele, za vztrajen boj za mir in socializem v svetu.

Ob koncu je kongres potrdil 165 izbranih članov CK ZKJ, 24 članov komisije za statutarne vprašanja in 15 članov nadzorne komisije. Na novo izvoljeni centralni komite je izbral predsedstvo CK ZKJ z 38 člani za svojo politično izvršilni organ.

Predsedstvo CK ZKJ je izvolilo 12 članov Izvršnega komiteja pod vodstvom sekretarja Staneta Dolanca.

pojave nacionalizma, njegove nosilce in vzroke.

Tretjič: druga konferenca ZKJ (januarja 1972), na kateri so sprejeli akcijski program in potrdili novi sestav predsedstva ZKJ. Četrtrič: Pismo tovarša Tita in izvršnega biroja predsedstva ZKJ (septembra 1972), s katerim se je začelo odločno obračunavanje s tehnokratizmom, liberalizmom in z drugimi odkloni in slabostmi, ki so resno motili razvoj samoupravnih družbenih odnosov. Petič: proglašena je bila Ustava SFRJ, peta po vrsti (februarja 1974), ki je obogatila z novimi kakovostmi temeljne odnose med zvezo, republikami in pokrajinami ter dosledno razčlenila neodtujljive pravice delavcev, da upravljajo z vsemi področji družbene reprodukcije —

pojavi tudi odkriti protesti. CK ZKJ je odgovoril na te zahteve s »Smernicami« — z dokumentom, kjer so obdelani smotri in naloge družbene, gospodarske in politične reforme. Reorganizirano je bilo vodstvo ZKJ; namesto izvršnega komiteja in sekretariata sta bila izoblikovana predsedstvo in izvršni komite kot operativno telo, določena je bila nova vloga predsednika ZKJ. Skupščina je sprejela šest dopolnil za spremembo Ustave.

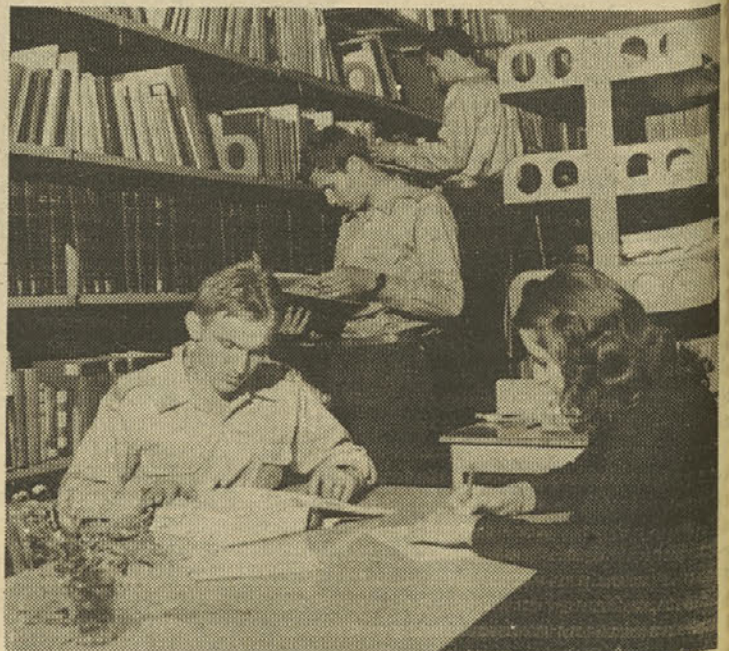
Vsi ti in drugi ukrepi, družbeno-ekonomska reforma, četrtrič plenum CK ZKJ, reorganizacija ZK, Smernice, razčlemba in uvajanje splošnega ljudskega odpora, demokratizacija kadrovske politike in ustavne spremembe so pomenili odločno premaganje birokratsko-centralističnih teženj in političnih odporov proti reformi.

Kongres je razčlenil te ukrepe z idejnopoličnega vidika in si prizadeval za nadaljnji razvoj reforme.

S Statutom je bila opredeljena samostojnost republiških in pokrajinskih organizacij ZKJ. Kongres je potrdil izbrane člane vodstvenih organov ZKJ: 75 članov konference ZKJ, 45 članov predsedstva ZKJ, 14 članov statutarne komisije in 7 članov nadzornega odbora ZKJ. Deveti kongres je izbral za predsednika ZKJ Josipa Broza Tita. Na svoji prvi seji je predsedstvo na njegov predlog izbralo izvršni biro predsedstva ZKJ s 15 člani.

JUBILEJNI KONGRES

Deseti kongres je bil v Beogradu od 27. do 30. maja 1974. Udeležilo se ga je 1.666 delegatov, ki so imeli pravico odločanja. Predstavljali so 1.076.711

Gojenci vojaške akademije v knjižnici

Izobraževanje in znanost — vzvod hitrejšega razvoja

Pogovor s predsednikom pokrajinskega komiteja ZK Vojvodine DUŠANOM ALIMPIČEM

Kateri so neposredne naloge Zveze komunistov Vojvodine pri socialističnem samoupravnem preobrazbi vzgoje in izobraževanja?

Socialistična samoupravna preobrazba vzgoje in izobraževanja ter znanosti in kulture je v predišču idejnopolične akcije Zveze komunistov Vojvodine. Ob splošnih prizadevanjih, da bi ustvarili možnosti za hitrejši razvoj samoupravljanja, okrepi materialne temelje dela ter odpravili relativno zaostajanje Pokrajine v razvoju smo ugotovili, da je za uresničevanje teh smotrov zelo pomembno, da se na temeljih 10. kongresa ZKJ korektno spremenijo razmere na teh drugih področjih.

Na šestnajsti konferenci Zveze komunistov Vojvodine smo vsestransko kritično razčlenili prehojeno pot, ocenili dosežke in probleme in določili nadaljnje smernice naše idejnopolične akcije. Prehojena pot in doseženi rezultati so bili ocenjeni pozitivno; to velja tudi za dosežke preobrazbe vzgoje in izobraževanja ter znanosti, čeprav je na teh področjih še veliko nerешenih problemov pa tudi zamude pri reševanju nekaterih nalog, zlasti graditve socialističnega samoupravnega družbenoekonomskih odnosov.

Vojvodinski komunisti so podprli predlog dokumentov za 11. kongres ZKJ, ki določajo smoter, naloge in smeri nadaljnje socialistične samoupravne preobrazbe vzgoje in izobraževanja, znanosti in kulture. Politika in naloge so natančno opredeljene in jasne, komunisti in vsi delovni ljudje pa so odločeni in pripravljeni dogovorjeno uresniti v praksi. To pa je porok za to, da bodo naše nadaljnje idejnopolične akcije uspešne.

Dogovorili smo se, da sta za pospeševanje družbenoekonomskega razvoja Pokrajine, za učinkovito graditev socialističnih samoupravnih odnosov in pospeševanje industrializacije (prednost pri tem imajo energija, surovine, pridelovanje hrane z višjimi stopnjami predelave in drugo), najpomembnejši vprašanja kadrov in raziskovalnega dela. Glede tega moramo bistro spremeniti naš odnos do razvoja znanosti in kadrov in ga povežati s prednostnimi nalogami družbenoekonomskega razvoja; to bo odprlo še širše možnosti razvoja znanosti in omogočilo večjo uporabo naših znanstvenoraziskovalnih dosežkov.

Delavci v združenem delu morajo v praksi dosledno usmerjati politiko na teh področjih pa tudi obnavljanje kadrov ter oblikovanje novih profilov strokovnjakov. Izobraževanje kadrov in znanstveno raziskovanje morata ne samo v korak s spremembami v gospodarstvu in družbi, temveč naj bi jih celo prehitevala. Naloge so velike in zapletene, saj zahteva uspešno uresničevanje razvojne politike hitrejši in bolj kakovostni odgovori in rešitve glede načrtov proizvodnje, treba pa bo temeljito izboljšati tudi strokovno usposobljenost delovnih ljudi. To naj ponazorim z nekaterimi podatki: čeprav ima več kot 60% zaposlenih v SAP Vojvodini srednjo, višjo in visoko izobrazbo, skoraj tretjina delavcev, zaposlenih v vojudinskem gospodarstvu, nima ustreznih kvalifikacij. To pomeni, da niso sposobni sprejeti uvažanja moderne tehnologije v proizvodnji. V gospodarstvu je malo zaposlenih z visoko strokovno izobrazbo (le 2,4%) — obstaja pa tudi težnja po begu teh kadrov iz neposredne proizvodnje v neprizadane poklice.

Vzrok za to najbrž niso samo delovne razmere, temveč tudi nezadostna strokovna usposobljenost in premajhna pripravljenost prevzeti odgovornost za moderno tehnologijo; temu pa lahko odmoremo samo bolj kakovostno izobraževanje in drugi ukrepi. Gospodarstvo Vojvodine potrebuje po petletnem na-

črtu razvoja do leta 1980 kar 148.000 delavcev raznih strok, profilov in ravni izobraževanja. V prihodnosti se bodo te potrebe še povečevale.

Glede na to je neposredna naloga izobraževanja in znanosti, da uskladi svojo dejavnost s potrebami združenega dela in se hitreje usposablja za reševanje sprotih in prihodnjih potreb.

(Foto: A. Lazukić)

Navedene naloge bo mogoče uresničiti le z doslednim uveljavljanjem socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na temelju ustave in zakona o združenem delu. Dohodkovno povezovanje proizvajalcev v materialni proizvodnji in delavcev na teh področjih je temeljna pot vključevanja izobraževanja in znanosti v procese družbene reprodukcije po načelu svobodne menjave dela in ena naših prednostnih nalog v prihodnjem obdobju. Poudarim naj, da smo z znanstvenoraziskovalnim delom že veliko dosegli na področju gospodarstva in uporabe naravnih bogastev Pokrajine.

Ustvarjanje dohodka v vzgojnoizobraževalnih organizacijah še vedno ni samoupravno dohodkovno povezano z združenim delom materialne proizvodnje. Zato je treba dograditi sistem samoupravne interesne organiziranosti, da bomo odpravili doseženi slabosti v delovanju delegatskega sistema ter samoupravnih interesnih skupnosti v vzgoji, izobraževanju in znanosti ter nerazumevanje vsebinskih sprememb.

Bistvena naloga Zveze komunistov Vojvodine v prihodnjem obdobju je boj za dosledno uresničevanje ustave in zakona o združenem delu v teh dejavnostih. Nujno je ustvariti možnosti za nadaljnji hitrejši razvoj materialnih temeljev teh dejavnosti glede na to, koliko prispevajo k povečanju družbene produktivnosti dela ter k splošnemu družbenemu in kulturnemu napredku. To je hkrati tudi temelj in pot za uresničevanje enakega družbenega in materialnega položaja teh dejavnosti in delavcev, ki so v njih zaposleni, s položajem dejavnosti in delavcev v materialni proizvodnji. Delavci v izobraževanju, znanosti in kulturi morajo biti samostojni in odgovorni za načrte in dosežke. To zahteva nadaljnje pogoje in pripravo meril za pridobivanje in delitev dohodka, graditev sistema samoupravnega načrtovanja, določanje meril za vrednotenje dela v teh dejavnostih in samoupravno oblikovanje tega dela. Vse to so prvine graditve in nadaljnega razvoja odhodkovnih odnosov. Pri tej nalogi morajo sodelovati vse

družbenopolitične, znanstvene, strokovne, vzgojnoizobraževalne in druge organizacije.

Kako se uresničuje politika enakopravnosti v vzgoji in izobraževanju ali: koliko prispevata vzgoja in izobraževanje k poglobljanju narodnostne enakopravnosti in socialistične vzajemnosti?

Politika narodne enakopravnosti je sestavni in neločljivi del celotne družbene zavesti in ravnanja vseh organiziranih socialističnih sil ter delovnih ljudi in občanov v Pokrajini. Uresničevanje narodnostne enakopravnosti na področju vzgoje in izobraževanja nenehno napreduje in prispeva k uresničevanju takih odnosov med narodnostmi, ki zagotavljajo trdne politične in ekonomske odnose ter hitrejši družbenoekonomski razvoj.

Enakopravnost narodov in narodnosti v vzgoji in izobraževanju, od predšolskega do visokošolskega, se vedno bolj uresničuje. Povečale so se možnosti za vzgojo in izobraževanje v materinem jeziku, celoten pouk utrjuje enakopravnost, socialistično vzajemnost, bratstvo in enotnost ter omogoča mladini in delovnim ljudem, da so deležni kulturnih vrednot. Otroci vseh narodov in narodnosti obiskujejo osnovno šolo, to pa pomeni, da se dosledno uresničuje ustavno načelo, da ima vsakdo pravico do izobraževanja v svojem jeziku. SAP Vojvodina ima bogato mrežo šol, ustvarjene so možnosti za izobraževanje v srbohrvaškem, madžarskem, slovaškem, romunskem in rusinskem jeziku. Od več kot 218.000 učencev osnovne šole se jih več kot 44.000 izobražuje v jezikih narodnosti.

Z nenehnim širjenjem mreže splošno izobraževalnih šol srednje stopnje je postal ta del izobraževanja bolj dostopen, ustvarjene pa so tudi možnosti, da več otrok nadaljuje šolanje v svojem jeziku. Za pouk v osnovnem in skupnem srednjem izobraževanju so zagotovljeni enaki učbeniki v petih jezikih narodov in narodnosti, po istih načelih pa so zagotovljeni tudi učbeniki za poklicno usmerjeno izobraževanje v skladu s potrebami in možnostmi. Od leta 1974 do sedaj sta izšla 702 učbenika v vseh jezikih narodov in narodnosti — to pa prepričljivo pove, kaj je bilo doseženo.

Z reformo usmerjenega izobraževanja je v učnih načrtih in predmetnikih zagotovljeno, da si vsak učenec pridobiva znanje iz zgodovine, književnosti, glasbene in likovne ustvarjalnosti vseh narodov in narodnosti Vojvodine; to prispeva k vzgoji mladih ter vzgaja v njih jugoslovansko socialistično domoljubje in vzajemnost.

Pomemben prispevek k uresničevanju narodnostne enakopravnosti in enotnosti pomeni učenje jezika družbenega okolja. Več kot 40.000 učencev raznih narodnosti se sedaj v osnovnih in srednjih šolah prostovoljno uči srbohrvaškega jezika, več kot 24.000 učencev srbske, hrvaške in črnogorske narodnosti pa se uči jezikov narodnosti. Razvoj naše socialistične demokracije in izpolnjevanje sistema socialističnega samoupravljanja vedno bolj napreduje ter z novo vsebino bogati mednarodne odnose in uresničevanje politike zveze komunistov v narodnostni enakopravnosti. Tako je tudi vprašanje učenja jezikov družbenega okolja motivirano in spodbujeno s sodelovanjem v družbenoekonomskem življenju — z zaposlovanjem zaradi poznavanja več jezikov pa tudi s potrebami in željami narodov in narodnosti po boljšem medsebojnem poznavanju, sporazumevanju in zblizjevanju.

Na področju visokega šolstva so se z ustanavljanjem višjih šol, fakultet in umetniških akademij

izboljšale delovne razmere, ustvarjene pa so tudi večje možnosti za vzgojo in izobraževanje v jezikih narodov in narodnosti Vojvodine. Naš smoter je doseči, da bi si čim več pripadnikov narodov in narodnosti pridobilo znanje čim več jezikov in se tako usposobilo za sporazumevanje v več jezikih v skladu s potrebami združenega dela. Razredno-socialni in narodnostni sestav študentov Univerze v Novem Sadu se nenehno izboljšuje. Od šolskega leta 1971-72 do 1976-77 se je število vseh študentov povečalo od 13.600 na 22.801 študenta; za 4-krat se je povečalo število študentov Romunov, za 2,7-krat Rusinov, 2,1-krat Madžarov in Slovakov, 1,6-krat Črnogorcev in Makedoncev, 1,5-krat Srbov in 1,3-krat študentov Hrvatov.

Nadaljnje uresničevanje narodnostne enakopravnosti na vzgojnoizobraževalnem področju zahteva zagotovljene materialne možnosti za delo in še večje sodelovanje znanstvenih in strokovno pedagoških sil. Še nadalje je treba izobraževati in izpopolnjevati učitelje in vzgojitelje vseh narodov in narodnosti Vojvodine. V to bodo usmerjena naša prizadevanja in akcije organiziranih dejavnikov; za to pa so komunisti še posebno odgovorni.

Pogovarjal se je: JOSIP VARGA

Vsak peti prebivalec Srbije je učenec ali študent

Nadaljevanje s 3. strani
cejšnje posledice za vse delovne ljudi.

Še posebno pomembno je samoupravno načrtovanje kulture, izobraževanja in znanosti. To je resnična potreba organizacij združenega dela, ki je nujna za njihov razvoj. Skupno načrtovanje kulture, izobraževanja, znanosti in proizvodnje pomeni, da bodo znanstvenoraziskovalne, izobraževalne in kulturne potrebe postale sestavni del načrtov proizvodnje.

Glede tega smo šele na začetku. Nekoliko več bom povedal o dosežkih, ki smo jih v Srbiji dosegli pri razvoju vzgoje in izobraževanja. Ni dvoma, da so čedalje večje družbene potrebe po tem, da bi razvoj tega področja pospeševal razvoj samoupravljanja in izboljševal kvalifikacijsko sestavo delavcev proizvajalcev.

V tem procesu je vloga vzgoje in izobraževanja nenačrtnostljiva. Vzgoja postaja bistven dejavnik socialistične preobrazbe družbe, povečuje njeno materialno in kulturno bogastvo, prispeva k osvoboditvi dela in h graditvi celostne, marksistično usmerjene in svobodne osebnosti.

Poglejmo, kako se je izobraževanje razvijalo v zadnjih letih. Število učencev in študentov se je povečalo za približno 150.000. Vsak peti prebivalec je učenec ali študent. Tudi učitelj je več, njihova kvalifikacijska sestava pa je boljša. Vse več učencev in študentov konča šolanje v predvidenem roku.

V predšolsko vzgojo je bilo vključenih 1972. leta 10% otrok, leta 1977 pa več kot 13%. Tudi število osnovnošolcev se je v obdobju med kongresoma zelo povečalo; sedaj je v osnovnih šolah več kot 97% otrok. Povečalo se je število učencev v srednjih šolah od 320 tisoč v šolskem letu 1973-74 na 383 tisoč v letu 1977-78, ali za 20%. Pospešeno smo razvijali tudi visokošolsko izobraževanje. Število rednih in izrednih študentov v Socialistični republiki Srbiji se je od 156.000, kolikor jih je bilo v šolskem letu 1973-74 povečalo na 210.000 študentov — v šolskem letu 1977-78 ali za 35%.

Mobilizacija najširših družbenih sil

Nadaljevanje s 3. strani

hodu, da bo izobraževanje na tem temelju imelo tudi enako pravico pri delitvi dohodka. Pri ustvarjanju novih odnosov pa moramo še vedno posegati po starih ukrepih in metodah, da ne nastanejo motnje in neskladje tam, kjer to ni družbeno opravičeno. To je prehodno obdobje in posegi bodo prav gotovo še vedno potrebni ponekod, če bodo zaradi počasnosti in neučinkovitosti nastali resnejši problemi — in se bodo znižali osebni dohodki v vzgoji in izobraževanju. Vsi se morajo zavedati, da so na starih temeljih možni samo posegi, izboljšave, ne pa nekaj trajnega in da ni neke stalne in polne blaginje. Glede na spremenjene družbene odnose je vedno manj možnosti, da bi iz proračunskih virov in metod državne blaginje, kakršni so bili na voljo do včeraj, zadovoljevali velike družbene potrebe.

Znova poudarjam, kar sem že rekel: nismo tako revni, da bi morali dopuščati izrazito nizke osebne dohodke, kakršne imajo ponekod prosvetni delavci. To je treba izboljševati, toda ne tako, da posege spreminjamo v sistem in pomagamo ohranjati sedanje odnose in razmere, temveč si moramo prizadevati za trajnejše rešitve. Smoter družbenih odnosov, ki jih gradimo, je izenačiti položaj prosvetnih delavcev s položajem delavcev v materialni proizvodnji, tako da bo odvisen od njihovega prispevka k družbenemu dohodku. To bi za večino pro-

svetnih delavcev pomenilo izboljšanje in hkrati zahtevo, da si celotno izobraževanje pa tudi vsaka vzgojnoizobraževalna organizacija prizadeva nenehno izboljševati svoje delo in ga prilagajati potrebam družbenega razvoja. Ustvarjamo odnose, v katerih pravica do dohodka ne temelji samo na tem, da nekdo izobražuje, saj tudi delavci v materialni proizvodnji ne ustvarjajo dohodka, če v družbi ni potreb in interesa za to, kar so izdelali.

V interesu prosvetnih delavcev, posebno tistih najbolj ustvarjalnih, odgovornih in prizadevnih je, da se čimprej ustvarijo in razvijajo odnosi, v katerih bo njihovo delo ocenjeno enakopravno — tako kot vsako drugo — glede na to, koliko prispeva k rasti družbenega bogastva, družbenega dohodka, k določenemu in splošnemu napredku družbe. Čim večji bo družbeni dohodek, tem bogatejši bo temelj za njihov celotni materialni in družbeni položaj. V neposrednih enakopravnih samoupravnih donosih bo postalo to, kar je sicer v družbi tudi načelno jasno in sprejeto — da je izobraževanje pomemben nezamenljiv pogoj celotnega družbenega razvoja in napredka — jasno, sprejeto, priznано in merljivo.

Take rešitve se mi zdijo pravilne, z razvojem socialističnega samoupravljanja in reformo vzgoje in izobraževanja pa jih moramo vztrajno uresničevati.

Pogovarjal se je: DJORDJE DJURIĆ

kih otrok. Za izboljšanje socialne sestave učencev in študentov je posebno pomembno delovanje Titovega sklada. Vse to je prispevalo, da že sedaj materialni položaj staršev ni več odločilen za pridobivanje najvišje stopnje izobrazbe. Prav zaradi tega se je precej spremenil razredno socialni sestav učencev in študentov.

V obdobju med kongresoma se je povečal odstotek študentov iz delavskih in kmečkih družin od 33 na 45%.

Komunisti si morajo še bolj prizadevati, da se štipendije, posojila, nastanitev v domove in drugo v usmerjenem izobraževanju zagotovijo predvsem za izobraževanje tistih področij, kjer primanjkuje kadrov, za uresničevanje socialno razredne politike, pa tudi za nadaljnje širjenje možnosti izobraževanja mladine in odraslih.

Kljub napromi v preteklem obdobju pa se družbenoekonomski položaj izobraževanja ni dovolj izboljšal. Počasi se zagotavljajo družbene in materialne možnosti, ki spodbujajo mladino, naj se odloča za učiteljski poklic in učitelje k bolj kakovostnem delu. Nujna je širša družbena akcija za reševanje teh vprašanj, ki bo prispevala k večji učinkovitosti celotnega vzgojnoizobraževalnega procesa.

Še nadalje je treba razvijati sistem nenehnega strokovnega in idejnega usposabljanja učiteljev in hitreje samoupravno preoblikovati vzgojnoizobraževalne organizacije, ki pripravljajo prihodnje učitelje.

Graditev novih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov je edina pot za večjo kakovost in učinkovitost vzgojnoizobraževalnega dela in hkrati krepitev materialnega in družbenega položaja te dejavnosti. To je ponovno poudaril tudi osmi kongres Zveze komunistov Srbije. Jasno je opredelil delovanje komunistov v prihodnjem obdobju samoupravne preobrazbe izobraževanja in sprejel sklep, da mora za to dejavnost skrbeti celotno združeno delo in vsi družbeni dejavniki.

Govorijo delegati 11. kongresa ZKJ

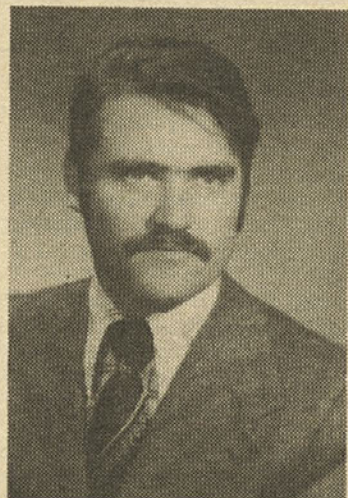
GEZA BAČIČ, sekretar medobčinskega sveta ZKS za Pomurje

Nekateri dosežki in posebnosti vzgoje in izobraževanja v Pomurju

Resolucija 8. kongresa slovenskih komunistov in gradivo za 11. kongres ZKJ sta opredelila nalogo komunistov in drugih delavcev v vzgojnoizobraževalnih organizacijah in jih zadolžila, da nadaljujejo družbeno preobrazbo vzgoje in izobraževanja. Komunisti in prosvetni delavci Pomurja pozdravljamo jasne, akcijske usmeritve ZK na tem tako pomembnem področju, sočasno pa zagotavljamo, da smo pripravljeni uresničevati naloge obeh kongresov v praksi. Svoje usmeritve utemeljujemo z nekaterimi dosedanjimi dosežki, pa tudi posebnostmi, ki jih na področju obmejnega Pomurja ne manjka.

Več razprav in analiz je potrdilo, da so ljub pomanjkanju strokovnjakov in slabšim materialom ter prostorskim možnostim (pomurske občine so ekonomsko manj razvite, to pa kljub solidarnosti v SR Sloveniji pomeni tudi slabši materialni položaj v šolstvu), doseženi pomembni premiki v podružbljanju vzgoje in izobraževanju. Tako so v osnovnih šolah izoblikovani sveti staršev. Starši se kot delegati in predstavniki družbe dejavno vključujejo v delo šol. Vse več različnih mentorjev zunaj šolske dejavnosti (kultura, tehnika, telesna vzgoja ipd.) je delavcev, ki so zaposleni v delovnih organizacijah, in sode-

Naše obmejno Pomurje ima še dve posebnosti: v občinah Lendava in Murska Sobota, živijo v sožitju s Slovenci tudi pripadniki madžarske narodnosti; Osem tisoč Pomurcev še vedno odhaja

načasno delo v tujino, ker žal, doma še ni dovolj delovnih mest.

Za naše dosedanje uresničevanje enakopravnosti narodnosti je značilna politična volja prebivalstva, primerno demokratično ozračje in taki odnosi, ki omogočajo in spodbujajo uresničevanje v ustavi in dokumentih ZK opredeljene narodnostne politike. Naše narodnostno šolstvo je prav gotovo eden najpomembnejših dejavnikov uresničevanja načel o narodnosti enakopravnosti ter jezikovnega kulturnega in narodnostnega razvoja. To velja še posebej za naše dvojezično šolstvo.

V obeh občinah je 22 vzgojnovarstvenih oddelkov, razporejeni pa so po vsem narodnostno mešanem območju. Vsi otroci so najmanj leto dni, preden pridejo v šolo, vključeni v dvojezične vzgojnovarstvene zavode. V dvojezičnih osnovnih šolah je 1350 učencev, od tega 825 — torej 61% madžarske narodnosti.

Poleg splošnih vzgojnih in izobraževalnih smotrov so v učnih načrtih dvojezičnih šol še nekatere posebne naloge, npr.: zagotavljanje enakopravnosti madžarskega jezika z jeziki jugoslovanskih narodov in narodnosti, spoznavanje kulture madžarskega naroda in ustvarjanje takih odnosov v šoli, da je madžarska narodnost most prijateljskega zblizovanja med sosednjima narodoma in državama ter spod-

stvo, pa tudi odpravljali dosedanje slabosti in si prizadevali še posebej za dokvalifikacijo večjega števila vzgojiteljev in učiteljev, za zagotovitev manjkajočih učbenikov in uresničitev drugih nalog.

Od 14.806 učencev, kolikor jih je v tem šolskem letu v osnovnih šolah našega območja, ima 1896 otrok, tj. 12,8% vseh osnovnošolcev starše zaposlene v tujini. Oba starša ima na delu v tujini 440 osnovnošolcev, kar 267 prvošolcev pogreša staševsko ljubezen. Podatki šol kažejo, da je od teh otrok 20% učencev brez vsakršnega nadzora, veliko jih je vzgojno zanemarjenih in čustveno prizadetih. V Pomurju ima vsaka osnovna šola učence, ki imajo starše zaposlene v tujini; na nekaterih šolah je kar 35 do 42% takih otrok. Vsi ti podatki že več let zgovorno opozarjajo naše šole in vsa družbo, da so potrebni ukrepi. Naše šole so že doslej veliko storile za reševanje ali

vsaj za zmanjševanje posledic v takih primerih. Tako imajo na večini šol občasno sestanke s starši teh otrok takrat, ko se starši vrnejo domov — ob praznikih ali drugih priložnostih. Precej je narejenega za pomoč, podaljšano bivanje in dopolnilni pouk teh otrok. Očitno pa bo treba v prihodnje pripraviti temeljitejše ukrepe v vseh naših šolah, in poskrbeti, da bodo imeli vsi ti učenci vsaj v šoli »čim toplejši dom«, čega za sedaj še ne morejo imeti doma.

Omenjeni problemi in posebnosti so dovolj zgovorni in jih ne bo težko vključiti v razpravo o teh vprašanjih tudi na prihodnjem kongresu ZKJ.

Jugoslovansko posvetovanje o človekovem okolju

Komisija za izobraževanje, ki je organ sveta za človekovo okolje in prostorsko ureditev pri zveznem izvršnem svetu, je pooblastila Socialistično republiko Hrvaško, da organizira prvo zvezno posvetovanje na temo Človekovo okolje v osnovnem in srednjem usmerjenem izobraževanju. Ustanovili so tudi odbor, ki bo natančno opredelil program tega pomembnega sestanka in pripravil vse potrebno za delo.

Za predsednika odbora je bil izvoljen Vladimir Podrebarac, podsekretar republiškega sekretariata za prosveto, kulturo in telesno kulturo Hrvaške, za tajnika pa mag. Josipa Roca, prosvetnega svetovaleca v Zavodu za prosvetno-pedagoško službo Hrvaške. V odboru so predstavniki republik in pokrajin, znani stro-

Univerza — del združenega dela

Pogovor s profesorjem dr. IŠTVANOM SELIJEM

Med delegati 11. kongresa ZKJ iz Vojvodine bo tudi dr. Ištvan Seli, profesor Univerze v Novem Sadu in direktor Inštituta za madžarski jezik, književnost in hungarološke raziskave. Profesor Seli je ugleden znanstvenik, človek, ki že več let proučuje zgodovino madžarske književnosti 19. stoletja in vzporedne kulturne in književne vezi med madžarskim narodom in južnimi slovanskimi narodi; to predava tudi na fakulteti. Je avtor številnih znanstvenih del, med temi pa so posebno pomembna: Monografija Hajnoki in južni Slovani, Studija o povezanosti madžarskega naroda z južno slovanskimi narodi Poti, ki se srečujejo in knjiga Nacionalna književnost — književnost narodnosti. Kmalu bo izšlo najnovejše delo dr. Selija Meščanska dediščina v kulturi Madžarov v Jugoslaviji in njeno preraščanje. Dr. Seli je prejel za svoje delo številna priznanja, med temi tudi nagrado osvoboditve Vojvodine.

Zelo dejaven je na družbenopolitičnem področju. Pred nedavnim je sodeloval na 16. volilni konferenci ZK Vojvodine in 8. kongresu ZK Srbije, sedaj pa se pripravlja, da bo kot delegat sodeloval na 11. kongresu ZKJ. Pogovor s dr. Selijem smo začeli z ugovoritvijo, da se je med 10. in 11. kongresom ZKJ v svoji dejavnosti nenehno ukvarjal tudi z vprašanji samoupravne preobrazbe in razvoja znanosti.

Preteklo obdobje življenja univerze — pravi dr. Seli — je bilo eno najbolj dinamičnih, odkar obstaja ta visokošolska ustanova v Novem Sadu. V tem štiriletnem obdobju se je zgodilo veliko pomembnega v samoupravni zgradbi univerze — tako v organizacijsko tehničnem pogledu kot tudi v notranjih vsebinskih zadevah. Sprejeli smo veliko obveznost: zavezali smo se, da bomo uresničili resolucije 10. kongresa ZKJ, 7. kongresa ZK Srbije in 15. konference ZK Vojvodine in da bomo v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu korenito preobrazili celotno organiziranost in delo univerze; da bomo ustvarili univerzo, ki bo sestavni del združenega dela, ki bo zadoščala potrebam našega večnarodnostnega okolja in prispevala k boljšemu razvoju naše skupnosti.

Na 16. konferenci Zveze komunistov Vojvodine je bilo ugotovljeno, da predstavljajo fakultete naše univerze po svoji organizacijski sestavi soliden vzorec samoupravnega organiziranja v združenem delu. Kaj je že narejeno?

— Samostojni inštituti zunaj univerze so se združili z ustreznimi fakultetami ali njihovimi

katedrami, tako da je sedaj pri univerzi 62 temeljnih organizacij združenega dela in 12 delovnih organizacij. Izoblikovani so pedagoško-znanstveni inštituti, ki opravljajo naloge na področju učnovzgojne in znanstveno-raziskovalne dejavnosti ter prenašajo znanje. Znanstveniki so zbrani, dane pa so tudi možnosti za in-

terdisciplinarno in multidisciplinarno sodelovanje. Precej več je znanstvenikov, kadrov, ki spremljajo in usklajujejo delo na področju kulture, znanosti in izobraževanja narodnosti. Zdržitev je omogočila boljše osredotočenje strokovnjakov, ki se ukvarjajo z vprašanji s področja znanosti in izobraževanja. Ta vprašanja pa so za narodnosti življenjsko pomembna.

Z ustanavljanjem novih znanstvenih inštitutov se je okrepil tudi razvoj na tem področju. Zdi pa se, da se nekatera vprašanja prepočasno rešujejo.

— Ustvarjanje temeljnih pogojev za popolno uveljavitev samoupravne organiziranosti in življenja na univerzi pomeni začetek nekega procesa. Zato si je treba v prihodnjem obdobju prizadevati, da bo ta samoupravni mehanizem v resnici tudi zaživel. Vsebinske spremembe ne nastajajo sameodje. Ne spremljajo jih ustrezni ukrepi na področju dohodkovnih odnosov, ni pa tudi možnosti za širše povezovanje z združenim delom. Se vedno ni jasno, kako bo mogoče zagotoviti denar za potrebe delovnih ljudi v visokih šolah in na področju znanosti. Tudi ustrezna merila za vrednotenje delovnih dosežkov v enotnih pedagoško-znanstvenih temeljnih organizacijah združenega dela niso bila pravočasno izdelana. Tako ni samo zaradi tega, ker na novo izoblikovani inštituti niso mogli v tako kratkem času predložiti načrtov, ki bi ustrezali potrebam združenega dela, temveč tudi zato, ker združeno delo ni jasno razčlenilo in izoblikovalo svojih zahtev.

Fakultete — je nadaljeval dr. Seli — se glede tega zelo razliku-

jejo med seboj. Interesi združenega dela in družbe za posamezne fakultete so zelo različni, npr. za tehnološko, medicinsko ali kmetijsko fakulteto ter filozofsko fakulteto in njene inštitute. Zato nastajajo velike razlike na načinu ustvarjanja dohodka. Nekateri inštituti bodo še nadalje lahko večino svojega prihodka ustvarjali z neposredno menjavo z združenim delom (ponekod tudi 90%), drugi pa bodo morali opirati predvsem na denar, ki ga dobivajo od samoupravnih interesnih skupnosti.

Financiranje je »stara ranljiva znanost. Ustanovljene so samoupravne interesne skupnosti — med njimi tudi znanost. Ali so se razmere spremenile?

— Opozoriti je treba na to, kako nevarna je pretirani prakticizem, ki izvira iz prizadevanja po povečevanju dohodka in transferne dejavnosti, hkrati pa se zanemarljivo teoretično delo in temeljna raziskovanja. Ta pojav opozarja, da je treba bolj usklajati načrt dela samoupravnih interesnih skupnosti in skupnega financiranja in celotne dejavnosti TOZD, ki jo financirata samoupravna interesna skupnost za izobraževanje in samoupravna interesna skupnost za znanost. Sedaj pa se morajo inštituti prilagajati raznim kadrovskim, finančnim in organizacijskim logikam samoupravnih interesnih skupnosti, ki nimajo usklajene politike in ne obravnavajo enotno posameznih panog, oblik in metod dela v enotnih pedagoško-znanstvenih inštitutih. Zato je treba pozitivno oceniti prizadevanja za tesnejše sodelovanje med interesnimi skupnostmi, ki lahko na koncu privedejo do združitve samoupravnih interesnih skupnosti za izobraževanje in samoupravnih interesnih skupnosti za znanost.

Omogočiti je treba, da se samoupravne interesne skupnosti povežejo tudi vodoravno, tako da bo njihovo načrtovanje in fi-

nanciranje skupnih programov dela bolj usklajeno in enotno. Zdrževanje visokošolskega pouka, znanstvene dejavnosti in transfera je uresničeno v TOZ — če pa želimo, da se bodo te korenite spremembe zrcalile tudi v dohodkovnih odnosih, je treba združevanje uresničiti tudi na ravni samoupravnih interesnih skupnosti.

Reforma univerze je imperativ našega časa. Do kod smo prišli?

— Na novosadski univerzi — pravi dr. Ištvan Seli — so ustvarjene dobre možnosti za reformo pouka in znanstvenega dela. Najprej bo treba izdelati nove učne načrte in predmetnike in vključiti višje in visoko šolstvo v enoten sistem poklicno usmerjenega izobraževanja, se povezati z združenim delom in načrtno usmeriti znanstveno delo tako, da bo zadostilo družbenim potrebam. Povedati je treba tudi to, da nekatera področja znanosti ne bodo mogla doseči teh smotrov. Zaradi škodljivosti posledic napake usmeritve v preteklosti so družbene vede zapostavljene. DRAGAN PAVLOVIĆ

lujejo pri šolskem delu. Krajevne skupnosti se zavzemajo in s samopriskpevi prispevajo k izboljšanju prostorskih in materialnih možnosti svojih vzgojnovarstvenih in vzgojnoizobraževalnih organizacij. Dokaz prizadevanj delovnih ljudi in prebivalcev Pomurja za izboljšanje razmer na področju vzgoje in izobraževanja ter varstva otrok je leta 1976 izglasovani petletni referendum za gradnjo vzgojnovarstvenih zavodov in šol v vseh štirih občinah, ki se naglo uresničuje. Prosvetni delavci prizadevno sodelujejo v razvoju in življenju svojih krajevnih skupnosti, v krajevnih organizacijah SZDL, društvi in drugih organih in tako veliko prispevajo k hitrejšemu družbenemu in kulturnemu napredku podeželja, saj so praviloma tudi v prvih vrstah boja za boljše življenje ljudi v krajevni skupnosti, za krepitev socialistične in samoupravne zavesti naših občanov; naše vzgojnovarstvene in vzgojnoizobraževalne organizacije so žarišče kulture v svojem okolju. Veliko je narejenega tudi na področju idejnosti pouka, razvijanja tradicij NOB, usposabljanja mladih za družbeno samozaščito in obrambo in poklicnega usmerjanja. Seveda bomo na teh dosežkih v prihodnje še bolj odločno gradili. Hitimo ustanavljati enote samoupravnih interesnih skupnosti za vzgojo in izobraževanje pri posameznih šolah kar 431 prosvetnih delavcev v regiji; torej 41% vseh pa je članov zveze komunistov.

buda za mednarodno sožitje. Nenadomestljiva je vloga prizadevnih pedagoških delavcev v teh vzgojnovarstvenih organizacijah in šolah pri krepitevi sožitja, spoštovanja in enakopravnosti narodov in narodnosti, pa tudi pri vzgoji in šolanju prihodnjih izobražencev madžarske narodnosti. Sklepi 8. kongresa ZKS in predlogi za 11. kongres ZKJ nam bodo v prihodnje vodilo in spodbuda, da bomo še odločneje opravljali to pomembno poslan-

Govorijo delegati 11. kongresa ZKJ

Mladi potrebujejo akcije

Pogovor z **DANIJELOM SOKOLOM** iz Osijeka

Danijel Sokol, najmlajši od enajstih osijeških delegatov na 11. kongresu ZKJ je postal na zveznih akcijah trikratni udeleženec, dvakrat pa je končal tudi politično šolo.

Danijela Sokola, učenca 4b razreda Centra za usmerjeno izobraževanje »Braća Ribar«, delovne enote »Božidar Maslarić«, so lahko spoznali vsi, ki dotlej še niso slišali zanj, tedaj ko je 24. maja dostojanstveno predal v imenu mladih iz Osijeka zvezno štafeto mladosti. Ponosen, preprosto in skromen hkrati. Napoved, da bo prinesel štafeto mladosti s čestitkami tovarišu Titu za rojstni dan najmlajši delegat iz Osijeka na prihodnjem 11. kongresu, največjem zboru jugoslovanskih komunistov, je zvenela veličastno. Vse oči so bile uprte v tega učenca, ki bo na kongresu zastopal stališča, izkušnje in mnenja osiješkega rodu srednješolcev.

— Prva novica o tem, da bom eden od udeležencev tega velikega ustvarjalnega zbora jugoslovanskih komunistov, me je osrečila, — nam je navdušeno pripovedoval Danijel Sokol.

— Lahko si mislite, kaj pomeni za mladega človeka mojih let, da se znajde med komunisti — tovariši iz vse Jugoslavije, da sliši govore in razprave, posebno govor tovariša Tita, neposredno — da je zraven pri sprejemanju kongresnih odločitev, ki so življenjsko pomembne za naš nadaljnji razvoj in napredek.

Toda ta njegova pot do kongresne govorniške tribune se je začela že v osnovni šoli — tedaj, ko je ob svoji glavni akciji — učenju sodeloval tudi pri delu sekcij, v raznih mladinskih akcijah in proslavah. Potem se je vpisal v prvi razred Centra za usmerjeno izobraževanje. Sledila je prva delovna akcija »Sava 75«, na kateri je končal tudi politično šolo. Dobro pripravljena akcija, samostojnost, ki si jo je pridobil že tedaj, številna prijateljstva in izkušnje so ga spodbudile, da se je udeležil tudi »Sore 76« — in tedaj je drugič končal politično šolo. Dobil je največje priznanje — imenovali so ga za udeleženca akcije in ga predlagali za sprejem v zvezo komunistov. Potem ko se je vrnil v Osijek, avgusta 1976 — tedaj še ni imel 17 let — so ga sprejeli med člane zveze komunistov.

zacija prizadeva, da bi se čim več mladih vključilo v marksistične tečaje in krožke, ki jih imajo že štiri leta vse delovne enote centra. Prizadevamo si, da bi vse mlade spodbudili k delu, da bi postali dejavni na področju, ki jih zanima. Tako se ne bo zgodilo, da bi nekdo, ki v resnici ni delal, dobil dobro mladinsko karakteristiko, pravi Danijel.

Zbiranje mladih je temeljni smoter, ki se bogato uresničuje prav pri delu marksističnega krožka.

— Prvi dve leti smo pod uspešnim vodstvom prof. Smilje Splavski proučevali marksistično literaturo velikih marksistov — Marxa, Engelsa, Lenina in Tita, sedaj pa že obiskujemo delovne kolektive ter se neposredno sez-

nanjamo s problematiko samoupravljanja in z odločanjem. Bili smo že v Kandidu, Analitu in Niveti, pripravljamo pa se, da bomo obiskali Saponijo.

Tako se v praksi uresničuje nova organizacija in vsebinska oblika izobraževanja mladih, ki pomeni, kot poudarja Danijel Sokol, povezavo teorije s prakso, novo vzgojnoizobraževalno kakovost.

Ko smo ga nazadnje vprašali, o čem bo razpravljala delegatoma na kongresu, nam je dejal, da želi govoriti o nezaposlenosti mladih, o pasivnosti in nezainteresiranosti dela študentov. Meni, da bi bilo zelo koristno, če bi na območju Slovenije in Baranje organizirali v ta namen zvezno delovno akcijo. Dogovorjeno je tudi, da bo govoril o centru kot novi obliki izobraževanja mladih, o tem, kaj so v njem dosegli in kako daleč so z reformo usmerjenega izobraževanja.

Razumljivo je, da bo ob vsem tem poudaril: Mladi morajo v akciji, morajo delati in se osamosvojiti, se utrjevati ob veseljih in žalostnih trenutkih, da bodo vztrajni in sposobni odločati, da se bodo spoznali in si postali tovariši. Prav tako pa je bila tudi Danijelova pot do izkušnje. JELICA BOBIC

V Zenici veliko narejenega

Pogovor z **MENAROM ČEHIĆEM**

Mladi Menar Čehić, avtomehaničar zeniške Izgradnje, je eden od sedmih delegatov »mesta jekla«, ki bodo predstavljali zeniške komuniste na jugoslovanskem partijskem kongresu.

Ta 24-letni delavec si je v šestih letih zglednega dela pridobil veliko zaupanje in priznanje delavcev zeniške Izgradnje.

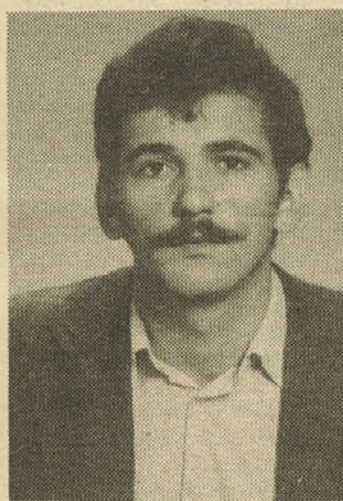
Ko je končal šolo za učence v gospodarstvu, se je Menar Čehić zaposlil v tem gradbenem podjetju, kjer je bil tudi na praksi kot učenec, in se takoj vključil v delo mladinske organizacije. Njegova največja želja, da bi postal član Zveze komunistov Jugoslavije, se je kmalu uresničila, in sicer v JLA, v Beogradu. Ko se je vrnil iz vojske, poln moči, poleta in velikih želja, je ob zglednem delu na svojem delovnem mestu veliko časa posvetil tudi družbenopolitični dejavnosti — najprej v svoji delovni organizaciji, kasneje pa tudi v mestu. Njegovo delo je postalo vidno povsod, kjerkoli je opravljal naloge. Zato njegovi tovariši niso bili presenečeni, ko je postal Menar Čehić član občinskega komiteja, delegat družbenopolitičnega sveta občinske skupščine, član statutarne komisije CK ZK Bosne in Hercegovine...

PRAVI SMISEL ŽIVLJENJA

Pogovarjamo se s tem mladim človekom, pogovor poteka gladko in sam od sebe. Obraz je hkrati mlad in resen. Nekaj v pogledu in drži priča, da je Menar odločen mlad človek, ki je v delu našel pravi smisel življenja. Poleg dela ga zanima še marsikaj. Zanimajo ga, kot sam pravi, življenje, ki ima vsebino. Lepa knjiga, gledališka predstava, koncert, kratka, vse, kar poučuje, izobražuje in zabava.

Vprašali smo ga, kaj so dosegli v njegovem mestu med kongresoma, natančneje: na področju vzgoje in izobraževanja in kulture in kaj pričakuje po enajstem kongresu — ker so ga — kot pravi — ta področja vedno zanimala. Navajamo samo del tistega, kar smo slišali in zapisali v pogovoru s tem neposrednim proizvajalcem iz Zenice.

V obdobju med desetim in enajstim kongresom, in še najbolj v razpravah o osnutku zakona o združenem delu in potem ko je bil zakon sprejet — so bile narejene kritične analize v vseh gospodarskih in družbenih dejavnostih ter sprejete smernice za čim bolj uspešno organiziranje gospodarstva in družbenih dejavnosti. V

nekaterih vzgojnoizobraževalnih organizacijah so temeljito razčlenili razmere in se lotili socialističnega samoupravnega konstituiranja po načelih ustave in zakona o združenem delu.

NEPOSREDNA DELITEV DELA

Šole srednjega usmerjenega izobraževanja, ki pripravljajo strokovnjake, nujno potrebne zeniškemu gospodarskim organizacijam, so kmalu dojele, da bodo lahko samo tedaj, če bodo organizacijsko usposobljene kos potrebam združenega dela materialne proizvodnje, za usposabljanje kadrov za delo in iz dela. Vse take šole morajo ne samo v samoupravni interesni skupnosti usmerjenega izobraževanja uresničevati svobodno menjavo dela, temveč — kar je mnogo pomembnejše — opravljati tudi neposredno menjavo dela s TOZD materialne proizvodnje in drugimi dejavnostmi v mestu, pa tudi širše.

Tu pa se začnajo težave, ki omejujejo neposredno menjavo dela — tako, kakršna bi morala biti, in je tudi ena prvih nalog, če želimo rešiti ta problem. Kajti, kot vemo, proces samoupravne preobrazbe vzgoje in izobraževanja ni samo zakonsko in organizacijsko vprašanje. To je temeljno idejno-politično vprašanje delovni zveze komunistov in drugih organiziranih socialističnih sil pri preobrazbi vseh oblik posredovanja med posameznimi področji družbenega dela in uresničevanju možnosti, da bi delavski razred obvladal svobodno menjavo dela in celotno družbeno reprodukcijo.

POMEMBNO KULTURNO SREDIŠČE

— Za razvoj in napredek kulture v občini je bilo v tem obdobju

Najmlajši na kongresu

Pogovor z **RADISLAVOM DJURDJEVIĆEM** iz Valjeva

Radislav Djurdjević, učenec iz Valjeva, je že leto in pol član zveze komunistov, čeprav še ni dopolnil osemnajst let.

Po končanem prvem razredu v Centru za tehniško izobraževanje »Milica Pavlović« v Valjevu se je Radislav Djurdjević odločil, da bo dokazal svojo delovno vnetost tudi na delovni akciji. To je bilo leta 1976, ko so fantje in dekleta iz mesta ob Kolubari, sodelovali

na mladinski delovni akciji »Sava« v Zagrebu.

Čeprav je v zadnjih letih težko postati brigadir, ker ni toliko delovnih akcij, kolikor si jih mladi želijo, se je za Radislava moralo najti mesto.

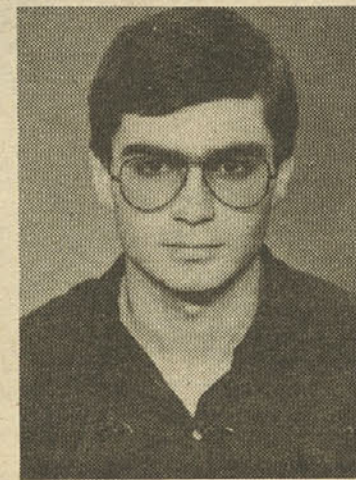
Uveljavil se je tako v šoli kot pri delu v svojem kraju.

»Delovna akcija je precej vplivala na oblikovanje moje osebnosti,« pravi Radislav. »Občutil sem, kaj pomeni družbena obveznost in kako zaupa samoupravna skupnost mladim. Skratka, z zadovoljstvom sem spoznal, kako pomembno vlogo ima današnja mladina.«

Ko se je jeseni istega leta vrnil z delovne akcije, so ga predlagali za sprejem v zvezo komunistov — čeprav je komaj dopolnil šestnajst let.

Profesorji in njegovi šolski tovariši niso premišljali: Radislav Djurdjević zasluži partijsko knjižico. Rečeno — storjeno: 17. novembra 1976.

»Vesel sem bil, da mi družbeno okolje zaupa. Maja naslednjega leta sem bil izbran za sekretarja dijaškega oddelka osnovne organizacije ZK Centra za tehniško izobraževanje. Mislim, da sem bil

takrat eden izmed najmlajših sekretarjev. Ko sem začel hoditi v tretji razred, sem bil izbran za delegata občinske konference Zveze komunistov Valjeva.«

Zaupanje v tega mladega komunisto pa še nadalje raste. Ne samo, da je eden izmed najmlajših partijskih sekretarjev — verjetno bo tudi najmlajši delegat 11. kongresa ZKJ. Radislav Djurdjević še nima osemnajst let in torej še ni uradno polnoleten, odlikuje pa ga izredna zrelost.

Vedno je pripravljen za akcijo, dosleden je in nesebičen. Ima že leto in pol partijskih izkušenj. Zaradi vsega tega so mu komunisti valjevskega območja izkazali zaupanje; predstavljal jih bo na najpomembnejšem srečanju jugoslovanskih komunistov.

Radislav ima veliko dolžnosti. Vse utede, hkrati pa je med najmlajšimi učenci Centra za tehniško izobraževanje, kjer že tri leta poskusno uvaja nove predmetnike in učne načrte. Šola, ki jo obiskuje, je za dve šolski leti pred drugimi vzgojnoizobraževalnimi organizacijami, pa tudi glede samoupravnega položaja učencev.

»Velikokrat se motimo, ko govorimo o samoupravljanju v šolah. Ponavadi ločujejo tako imenovano dijaško samouprav-

ljanje od drugega. Zgrešeno je ločevati samoupravljanje, saj obstaja v šoli in povsod v družbi; je nedeljiv proces.

Na šoli, kjer učenci ne sodelujejo v samoupravnem življenju, prav gotovo ne morejo trditi, da imajo razvito samoupravljanje. Nujno je, da imajo besedo v šoli tudi predstavniki kraja, kjer je šola.«

Po mnenju najmlajšega delegata enajstega kongresa ZKJ zasluži, vloga mladih v vseh razvojnih tokovih posebno pozornost. Čedalje močnejše se izraža revolucionarna opredeljenost deklet in fantov, čedalje bolj zavzeto sodelujejo v samoupravljanju.

»Veliko mladih želi biti v zvezi komunistov,« zatrjuje Radislav. »Mladi se zavedajo vloge komunistov v naši družbi, občutijo učinkovitost partijskega delovanja in pripravljani so tudi sami postati borci za našo samoupravno rast. Prav zato je treba več mladine sprejemati v zvezo komunistov. Prepričan sem, da se bodo taki mladi ljudje kmalu uveljavili s svojimi sposobnostmi za akcijo. Zaupanje nas obvezuje in nam daje moč, da vztrajamo.«

In še tole nam je rekel ta marljivi učenec in aktivist: »V našem izobraževalnem centru, kjer že tri leta poskusno uvajamo nove predmetnike in učne načrte je jasno, koliko prispevajo učenci k samoupravni preobrazbi izobraževanja. Nova srednja šola je boljša. Vsaj tako mislimo. Je na pravi poti, da postane takšna, kakršno potrebuje naša samoupravna družba. Razumljivo je, da nam vse ni pogodu. Menimo, da so nekateri načrti nedodelani, preveč natrpani, da učbeniki niso dovolj kakovostni. Vse to slabo vpliva na sedanje spremembe. In vendarle je najpomembnejše to, da napredujemo, da si profesorji prizadevajo za novo šolo.«

Po njegovi oceni, je mladi rod povsem sprejel politično razsežnost vzgojnoizobraževalnega dela.

Proizvodno delo in družbeno koristne dejavnosti učencev imajo več prednosti. Radislav meni, da je uveljavljanje mlade osebnosti z delom hkrati priložnost, da se spremeni tudi sistem ocenjevanja posameznega učenca. Doslej smo gledali na učenca kot na subjekt vzgojnoizobraževalnega procesa. Ocenjevali smo v glavnem to, koliko se lahko nauči in kako to reproducira. Proizvodno delo je povsem drugačen kačipot: pokaže, kolikšne so učenceve sposobnosti za delo v proizvodnji. Pogosto se dogaja, da tisti, ki več zmore pri izobraževanju, zmore manj v tovarni, na delovnem mestu.

»Nova šola nam je dala priložnost, da doživljamo delo v pravem pomenu besede, da spoznavamo življenje v organizaciji združenega dela. Gotovo je, da so še vedno pomanjkljivosti pri pravi proizvodnega dela, da še ni vse najbolj urejeno. Prepričan pa sem, da napredujemo s trdnim korakom,« meni učenec Radislav Djurdjević. Njegovo besedo bomo slišali tudi na 11. kongresu ZKJ. DJOKICA PETKOVIĆ

— To je bila zame prelompnica — nam pripoveduje Daniel. — Povezal sem se z našim sekretarjem Brankom Djurdjevićem v centru, in ta mi je dajal naloge, ki sem jih uspešno opravil. Začel sem sodelovati s tovariši iz občinskega komiteja in občinske konference ZSM Hrvške, ki me je tretjič predlagal za »Soro 77«. Na tej akciji sem bil tretjič imenovan za udeleženca, pridobil sem si nove izkušnje, poznanstva in prijateljstva. Ko sem se vrnil, sem postal tudi član komisije za delo v delovnih akcijah pri občinski konferenci. — Na volilni konferenci zveze komunistov centra so izvolili Danijela Sokola za enega od šestih članov sekretariata.

— Sedaj si zveza komunistov v sodelovanju z mladinsko organi-

POLITIČNA ŠOLA ZKJ »JOSIP BROZ TITO« V KUMROVCU

Središče marksističnega izobraževanja komunistov

V svoji bogati in dolgoletni praksi komunisti, revolucionarji in prekaljenega voditelja naše revolucije je tovariš Tito vedno poudarjal vlogo in pomen nenehnega izobraževanja in usposabljanja partijskih kadrov, zavzemal se je za odpiranje šol in tečajev, na katerih bi partijski aktivisti, predvsem mladi ljudje pridobivali znanje iz marksistične znanosti in se usposabljali za ustvarjalno partijsko-politično delo. Nenehno se je učil, veliko bral in prodiral v globino del klasikov marksizma in leninizma. V kaznilnicah stare Jugoslavije je bil organizator in soudeleženec pravih partijskih šol, v katerih so si komunisti — kaznjenci — prihodnji vodilni člani odredov naše revolucije pridobivali teoretično znanje, ki so ga uporabili v revoluciji ne kot večno veljavne dogme, temveč kot napotila za delo, kot pomoč v družbenopolitični akciji.

Tito je vzrasel iz delavca in se povzpel do teoretičnega voditelja jugoslovanske komunistične partije, voditelja naše revolucije in enega najpomembnejših voditeljev mednarodnega in komunističnega gibanja. Iz te njegove prakse samouizobraževanja in trdnega prepričanja, da se mora komunist nenehno učiti in biti pripravljen za vodenje akcij, za vodenje množic, izvira tudi njegovo stališče, da mora Zveza komunistov Jugoslavije posvetiti izjemno pozornost teoretičnemu izpopolnjevanju in usposabljanju svojih članov, predvsem vodilnih, ki so zrasli v plimi revolucionarnih gibanj.

Pri tem si je tovariš Tito vedno prizadeval, da bi bilo izobraževanje partijskih kadrov organizirano in usmerjeno, da ne bi bilo samo pridobivanje knjižnega znanja o delih klasikov marksizma in leninizma. Poudarjal je, da je treba proučevati celotno teorijo in prakso socializma kot svetovnega procesa, da se ta znanost razvija v povezavi s problemi, ki jih prinaša vedno hitrejši razvoj socializma v svetu, še posebej pa je opozarjal, kako nujno je temeljito proučevanje prakse naše socialistične revolucije in samoupravljanja.

ODPIRANJE POLITIČNE ŠOLE V KUMROVCU

Deseti kongres Zveze komunistov Jugoslavije, ki je bil po svojih odločitvah o nadaljnjem razvoju naše samoupravne socialistične družbe zgodovinski, je sprejel tudi resolucijo o nalogah za idejno, organizacijsko kadrovske krepitve Zveze komunistov Jugoslavije. Na temelju teh dokumentov so se začele priprave za odpiranje šole Zveze komunistov Jugoslavije, v kateri

Na slovesnosti, ki je bila ob odprtju Politične šole ZKJ »Josip Broz Tito«, je govoril Edvard Kardelj, ki je med drugim dejal: »Z odprtjem te šole se uresničuje predlog tovariša Tita in sklep vodilnih organov Zveze komunistov Jugoslavije o takem marksističnem izobraževanju v šolah in tečajih ZKJ, ki bo njene članke, predvsem mlade ljudi, uveljavljene politične aktiviste in dejavne družbene delavce uspo-

usposobljenost, naziv, zaradi katerega bi imeli pravico do zaposlitve, ali za to, da bi postali partijski voditelji. Prišli so zato, da bi si v desetmesečnem izobraževanju pridobili čim več znanja in se kar najbolj usposobili kot partijski aktivisti. Nadaljnji razvoj vsakogar izmed njih bo seveda odvisen od posameznikove dejavnosti.

Prednost imata torej znanje in delo, diploma o končani šoli pa

največja obveznost proučevanje literature in obvladovanje gradiva, ki je predvideno v načrtu. Po obravnavi vsakega tematskega področja opravljajo izpite. To je preverjanje, kako obvladajo gradivo, koliko so usposobljeni za samostojno delo, kako uporabljajo literaturo in kako se izražajo.

To niso klasični izpiti, kakršne imajo na fakultetah. Povedali so nam, da so izpiti vsak dan. Težišče je na individualnem delu in delu v majhnih skupinah. Imajo tudi klasična predavanja, toda njihov namen je pripraviti obiskovalce na problemske pogovore v majhnih skupinah, v katerih potekajo razprave in je treba pokazati, koliko kdo obvlada gradivo, ali ga je prebral in preštudiral. V teh vsakodnevnih razpravah poteka velik del tistega, kar imenujemo izpiti, čeprav uradno obstajajo tudi izpiti.

Veliko pozornost posvečajo seminarskim delom, za katera si izbere vsak slušatelj eno izmed devetdesetih predloženih tem. V seminarskem delu mora pokazati znanje iz vseh štirih tematskih področij. Slušatelji se odločijo za temo v začetku leta, kasneje pa jim pri delu pomagajo mentorji, profesorji naših fakultet.

Delo je organizirano tako, da spodbuja samostojnost in ustvarjalnost ter razvija navado, da se vsakdo izobražuje tudi sam; to pa je velika vrednota vsake dobre šole.

NAJLEPŠA HIŠA V DEŽELI

Titovo zeleno in rodovitno Zagorje spada med najlepše kraje naše domovine. V tem čudovitem kraju, na gričku zraven ceste stoji Dom borcev NOB in mladine Jugoslavije. Semkaj prihaja na tisoče naših ljudi, razigranih pionirjev, mladine, borcev, turistov... Tudi tujci prihajajo, da vidijo Titov Kumrovec, njegovo hišo in dom, ki so ga zgradili jugoslovanski narodi kot spominski dom svojemu največjemu sinu.

Pravijo, da je ta dom najlepša hiša v deželi.

In prav v tej hiši je Politična šola ZKJ »Josip Broz Tito«. V tej stavbi, lepotic s temno streho, imajo obiskovalci šole vse možnosti za delo in bivanje. Šola je organizirana internatsko. Slušatelji imajo zelo udobne spalnice, hranijo se v restavraciji doma, predavanja imajo v lepi svetli učilnici, za delo v skupinah pa uporabljajo tudi druge prostore. Dom ima knjižnico, kinematografsko dvorano, televizorje in vse, kar je nujno za udobno bivanje in celodnevno delo.

Res, to so razmere, da si bolj-ših ni mogoče želeli.

ŠTIRJE TUJI JEZIKI

Poleg načrtnega študija marksistične vede se morajo vsi slušatelji učiti še po en tuj jezik. Izberejo si ga sami: ruščino, angleščino, francoščino ali nemščino.

V začetku leta so pogovori o tem, koliko obvladajo slušatelji znanje jezika, tako da se lahko pouk organizira kot začetni ali nadaljevalni tečaj.

Pouk jezika poteka dvakrat tedensko po najsodobnejših metodah in ob uporabi avdiovizualnih sredstev; tako si lahko pridobijo slušatelji z marljivim delom precej znanja o jeziku, ki so si ga izbrali.

Pravijo, da so zadovoljni s profesorji in da dosega lepe uspehe.

SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST

Politična šola ZKJ »Josip Broz Tito« je organizirana samoupravno. Centralni komite ZKJ imenuje članke sveta, ki so iz vseh republik in pokrajin ter iz JLA. Slušatelji izberejo svoje predstavnike v svetu.

Ravnatelj šole je po položaju član sveta.

Predsednik sveta šole je JOSIP VRHOVEC, zvezni sekretar za zunanje zadeve.

Poleg sveta šole imajo tudi skupnost slušateljev, njen predsednik pa je SKENDER MUNIŠI s Kosova.

Slušatelji so izbrali tudi članke komisij za idejno delo, kulturno zabavno življenje, za standard, za delovne akcije in telesno kulturo.

To je prav gotovo edina izobraževalna ustanova v naši deželi, ki ima vse učence članke zveze komunistov.

Sekretar partijske organizacije šole je JOVO KERKEZ iz Bosne in Hercegovine, njegov namestnik pa prof. DJINO MARTINOVIĆ, namestnik ravnatelja šole.

PREDAVATELJI V PARTIJSKIH ŠOLAH

Slušatelji pogosto — tako kot predvideva načrt — odhajajo v organizacije združenega dela, kjer spoznavajo življenje in delo posameznih kolektivov, se pogovarjajo o samoupravljanju, o delu družbenopolitičnih organizacij, o samoupravnih odnosih, kulturnem in zabavnem življenju, izobraževanju itn.

To je oblika povezovanja teorije s prakso in preverjanje tistega, kar se uče v šoli.

Slušatelji tudi predavajo v partijskih šolah občin hrvaškega Zagorja in tako pomagajo tamkajšnjim organizacijam usposabljanja partijsko članstvo.

V šoli je razvito kulturno-zabavno in športno življenje; za to imajo najboljše možnosti. Slušatelji, ki so povečini mlajši ljudje, se zanimajo za vse te dejavnosti, sodelujejo pa tudi pri organiziranju in izvajanju prostovoljnih delovnih akcij. Tudi po tem je ta šola zgled izobraževalnega kolektiva, ki ohranja in nadalje ra-

pričevanja o življenju in delu šole, o srečanjih slušateljev z delegacijami, o kulturno zabavnem in športnem življenju, o prireditvah, učenju in delovnih akcijah...

Najbolj dragocena je fotografija, na kateri je tovariš Tito s slušatelji in učitelji šole.

To fotografijo so nam ponosno pokazali.

UČITELJSKI ZBOR IZ VSE JUGOSLAVIJE

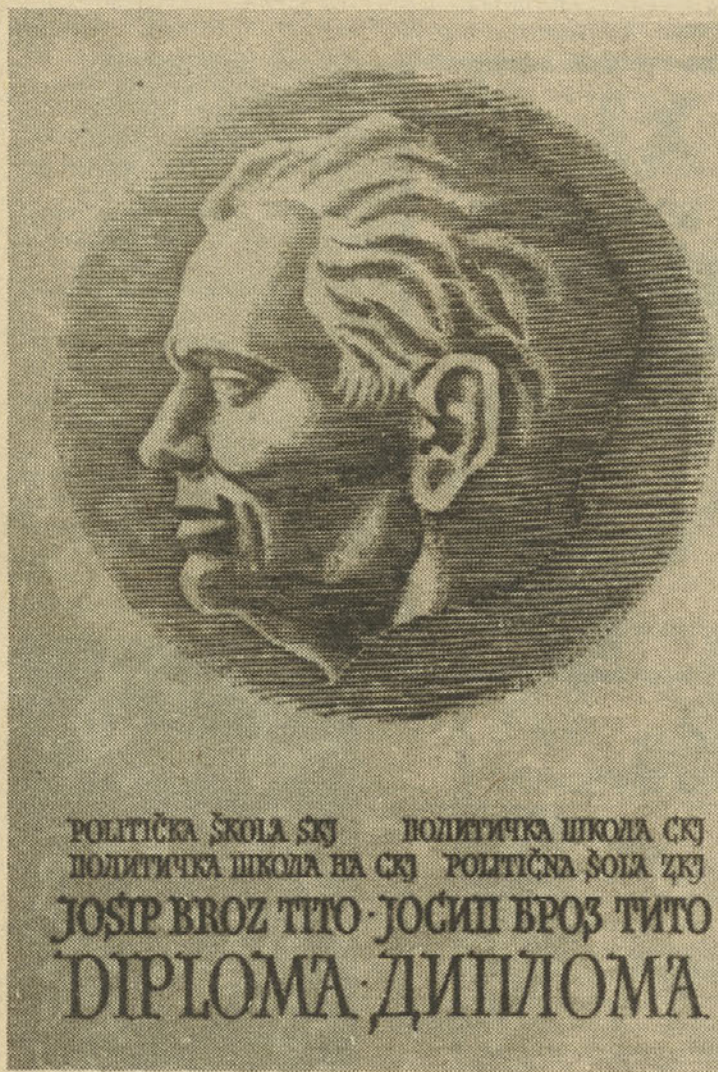
Politična šola v Kumrovcu nima stalnega učiteljskega zbora. Njenim slušateljem predavajo najbolj znani profesorji vseh jugoslovanskih univerz, znani partijski voditelji, državni, diplomati, generali...

Težko je naštetih nekaj sto imen znanih profesorjev in pomembnih osebnosti, ki so predavali v šoli v Titovem Kumrovcu. Navedimo samo nekatere od teh: Josip Broz-Tito, Stane Dolanc, Josip Vrhovec, Edvard Kardelj, Kosta Nadj, Todo Kurtović, Miloš Minić, Nikola Ljubčić, Kiro Gligorov, dr. Jakov Sirotković, dr. Ivo Perišin, dr. Miroslav Pečuljić, Mahmud Bakali, Rikard Lang, dr. Aleksander Grljickov, Franc Šetinc, Roman Albrecht, Angel Čemerški in mnogi drugi.

Razumljivo je, da je bilo največ vznemirjenja takrat, ko je prišel tovariš Tito, da bo imel svoj cikel predavanj o razvoju KPJ med vojnam. To je bil osrednji dogodek v kratki zgodovini šole in najbrž tudi izjemen v praksi: predsednik partije je predaval v politični šoli.

IZDAJATELJSKA DEJAVNOST

Politična šola ZKJ »Josip Broz Tito« ima razvito izdaja-

Naslovna stran diplome, ki jo dobijo učenci ob koncu šolanja

sabljaljo za praktično uporabo teoretičnih znanj ter za samostojno ustvarjalno partijsko-politično in družbeno delo.

SLUŠATELJI IZ VSEH REPUBLIK IN POKRAJIN

Od prve generacije vpisanih je končalo šolanje 76 slušateljev, od druge pa 117; sedaj obiskuje šolo 101 slušatelj. Slušatelje izbirajo po merilih centralni komiteji zveze komunistov iz vseh republik in pokrajin in organi ZKJ v jugoslovanski ljudski armadi.

Slušatelji imajo različno izobrazbo. Med njimi so kvalificirani delavci, profesorji, pravniki, inženirji, magistri znanosti in ofi-

ni viza za položaje in posebne pravice — temveč zopet za delo in dejavnost v okolju, kamor se vračajo obiskovalci šole. Kako se bodo uveljavili, je odvisno od več dejavnikov, toda pridobljeno znanje daje možnost za učinkovitejše delo.

To je torej reforma v izobraževalni praksi.

TEŽIŠČE — IZVIRNO SLOVSTVO

Načrt šole ima štiri tematska področja, ki jih proučujejo vsi slušatelji ne glede na stopnjo svojega prejšnjega znanja:

— Zgodovinski in teoretični viri marksizma

— Teorija in praksa socialistične revolucije v Jugoslaviji

— Socializem kot svetovni proces

— Idejnopolično in akcijsko usposabljanje zveze komunistov v boju za razvoj socialistične samoupravne družbe.

Tak program — nam je rekel namestnik ravnatelja šole DJINO MARTINOVIĆ — daje vsem slušateljem temelje za vsestransko sodelovanje in zahteva od njih veliko dela, posebno zato, ker je težišče na izvirnem slovtvu, tj. na delih najbolj znanih teoretikov marksistične misli: Marxa, Engelsa, Lenina, Rose Luxemburg, Lukacsa, Gramscija in drugih ter na delih naših vrhunskih marksistov, tovariša Tita, Kardelja, Bakarića in drugih.

Pri urejanju programa posvečajo največ pozornosti drugemu tematskemu področju, ki ga je treba tudi najdalj proučevati. Na tem področju je v središču pozornosti delo tovariša Tita, njegova vloga v našem revolucionarnem gibanju ter prispevek k bogatenju marksistične teorije in prakse samoupravnega socializma

VSAK DAN IZPIT

Slušatelji imajo veliko delovnih obveznosti. Njihov delovnik poteka od jutra do večera. Delajo po načelih celodnevne šole. Razumljivo je, da je njihova

Učenci politične šole na predavanju

zviža tiste pozitivne pridobitve naših partizanskih šol in internatov, v katerih so bili doseženi odlični vzgojnoizobraževalni uspehi.

Slušatelji ohranjajo skojevsko in mladinsko zavest in s svojo prizadevnostjo upravičujejo odločitve svoji centralnih komitejev, ki so jih izbrali za učence šole z imenom tovariša Tita.

DAN TITOVEGA OBISKA — DAN ŠOLE

Veliko vznemirljivih dogodkov bo ostalo v spominu slušateljev kumrovske šole. Vsak dan jo spotoma obiskujejo delegacije, visoki partijski, politični in državni voditelji in delegacije komunističnih partij drugih dežel. Slušatelji se srečujejo s kulturnimi delavci, umetniki in znanimi revolucionarji.

Najbolj veseli pa so bili takrat, ko je obiskal šolo tovariš Tito in imel cikel predavanj Boj in razvoj KPJ med vojnama.

To je bilo lani, 26. in 27. marca.

Ta dogodek je zapisan z zlatimi črkami v spomenico šole, svet šole pa je sprejel sklep, da bo dan Titovega obiska, 26. marec, dan Politične šole ZKJ »Josip Broz Tito«.

Ta dan nimajo pouka, slušatelji in učitelji pa pripravijo proslavo.

V fotografski dokumentaciji šole je veliko fotografij. To so

teljsko dejavnost. Vsa predavanja izidejo v posebnih zvezkih in nekaj deset tisoč izvodih. Uporabljajo jih politične šole v vseh republikah in pokrajinah, v JLA ter fakultete in visoke šole.

Ena izmed knjig je še posebno pomembna za zgodovino zveze komunistov. To so predavanja tovariša Tita BOJ IN RAZVOJ KPJ MED VOJNAMA

TITOV PODPIS NA DELOVNI LISTI

V upravi šole so nam pokazali tudi del bogate pedagoške dokumentacije. To so delovne in učne liste, v katere vpisujejo učitelji podatke o svojih predavanjih. Na eni izmed teh listov so pomembni podatki:

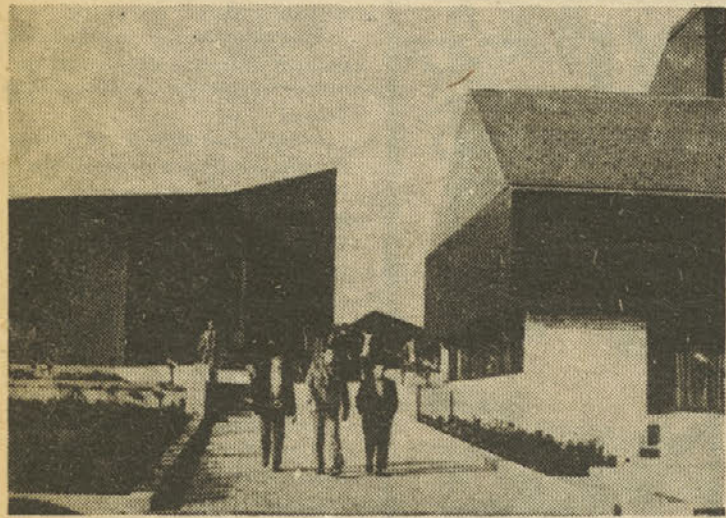
Predavatelj: Josip Broz Tito, predsednik Zveze komunistov Jugoslavije.

Teme: Boj za konsolidacijo in enotnost partije in njene priprave za vstajo, Frakcionštvo v KPJ in boj za enotnost partije, Novo vodstvo in konsolidacija KPJ, KPJ v pripravi narodnoosvobodilne boja in socialistične revolucije.

Učitelj podpis: Tito! Dragocen spomin in ponos šole, ki nosi Titovo ime.

Besedilo: Djordje Djurić

Foto: Franjo Medar

Spominski dom borcev NOB in mladine Jugoslavije, kjer je Politična šola ZKJ

se bodo usposabljali partijski kadri iz vse naše dežele.

Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije je sprejel na seji 25. februarja 1975 sklep o ustanovitvi in delu Politične šole Zveze komunistov Jugoslavije »Josip Broz Tito«, ki bo imela sedež v Titovem rojstnem kraju v Kumrovcu.

Šola je začela delati še istega leta jeseni, vanjo pa se je vpisalo 76 slušateljev.

cirji pa tudi člani centralnih komitejev zveze komunistov.

Vsem je skupno to, da so člani ZKJ, da so se izkazali pri partijsko-političnem delu, v samoupravnih praksi kolektiva svoje organizacije, v svojem okolju, kjer delajo in politično delujejo. Vse so izbrali najvišji partijski organi njihovih republik in pokrajin ali ZKJ v jugoslovanski ljudski armadi. V šolo niso prišli zato, da bi si pridobili višjo strokovno

Titova beseda — naš kaŝipot

IZ GOVORA NA SVEČANI SEJI
MAKEDONSKE AKADEMIJE ZNANOSTI 1970

Izobraževanje in pouk — to moramo odkrito priznati — spada med naše velike probleme. Vzgojnoizobraževalni proces v naših šolah in univerzah ni dovolj prilagojen zahtevam našega dinamičnega razvoja. Zaostajamo pri uporabi sodobnih pedagoških metod. Učni načrti od osnovnih do najvišjih šol so preobširni in nesodobni. V marsičem ne ustrezajo našemu času in ne usposablajo dovolj tistih strokovnih kadrov, ki jih gospodarstvo in družba najbolj potrebuje. Zato je reforma univerze ena izmed nalog, ki jo bo treba najprej uresničiti; pri tem morajo sodelovati vse sile v naši družbi, predvsem tiste, ki so najodgovornejše za uspeh našega socialističnega razvoja.

Vjesnik, 10. 6. 1970

IZ POGOVORA NA ŠESTEM KONGRESU LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE 1958

Ena izmed pomembnih nalog naše mladine je, da se vzgaja v duhu naše stvarnosti, v duhu socializma. Toda to ne pomeni zgolj abstraktnega proučevanja del velikih mislecev Marxa, Engelsa in Lenina; to vedo je treba proučevati tudi ustvarjalno povezano z vsakdanjo prakso.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1959, knjiga XIII, str. 17

IZ POGOVORA S PROSVETNIMI DELAVCI BANJALUKE 1966

Zelo pomembno je tudi to, da končno vendarle rešimo problem učbenikov, ki jih je treba sestaviti po naših jugoslovanskih potrebah. Imamo različne učbenike, veliko trditev v njih si celo nasprotuje, tako da dobijo učenci, na primer o zgodovini našega naroda, povsem nejasno predstavo. Pa tudi sicer ne ustrezajo. Menim, da bi morali bolj načrtno določiti značaj učbenikov in da se je tudi pri ustvarjanju le-teh treba povezovati. Posamezni učbeniki bi morali biti enotni za vsa deŝela. Ker izdajajo v vsaki republiki drugačne učbenike, pogosto nastajajo problemi, celo nacionalni, ki dobivajo širše razseŝnosti in se negativno zrcalijo. Človek se včasih kar prestraši, ko vidi, kaj vse je v učbenikih in v kakšnem duhu se vzgajajo naši otroci. O tem smo doslej samo govorili, naredili pa nismo še nič določnega. Toda tako ni mogoče nadaljevati.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1972, knjiga XXI, str. 189

IZ POGOVORA S PROSVETNIMI DELAVCI BANJALUKE LETA 1966

V šolstvu je torej veliko problemov, ki se razpredajo že več let. Na prosvetne delavce in šole se je vedno gledalo kot na nekaj, kar ne daje akumulacije, namesto da bi jim dali prednost, ker socialistična deŝela zahteva, da je treba človeka vzgojiti v sposobnega občana.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1972, knjiga XXI, str. 189

IZ GOVORA NA 8. KONGRESU ZMJ, LETA 1968

...Naša družba je še posebno zainteresirana za vzgojo in izobrazbo mladega rodu. Na tem

področju je še veliko problemov in mladina ima pravico zahtevati, da jih rešimo.

Naš izobraževalni sistem se počasi reformira ter prilagaja zahtevam in potreba gospodarstva in drugih družbenih dejavnosti. Številni problemi v šolstvu so posledica neustreznih materialnih možnosti v posameznih mestih in krajih, pa tudi neresenih vprašanj v izobraževalnem sistemu. Vse to povzroča, da si del naše mladine le teŝka pridobiva kvalifikacijo, in slabo vpliva na njeno družbeno zavest in razpoloŝenje. Naša družba mora doseči, da bo imel vsak sposoben mlad človek možnosti za šolanje in ustrezno strokovno usposabljanje, da se bodo izrazile ustvarjalne sposobnosti vsakega posameznika. Ne smemo dovoliti, da bi bilo to odvisno samo od materialnih možnosti njegovih staršev.

Vjesnik, 11. 2. 1968

IZ REFERATA NA 10. KONGRESU ZKJ 1969

Samoupravljanje zahteva visoko stopnjo znanja, socialistične zavesti in okovne usposobljenosti delovnega človeka, zahteva načrtno izobraževanje in pridobivanje novega znanja v vsej delovni dobi. Zato je potrebna bolj korenita reforma izobraževalnega sistema, saj dosedanje ukrepi niso bistveno spremenili starih okvirov in odnosov. Izobraževalne ustanove so zašle v resne teŝave, posebno tiste na srednji in visoki stopnji.

Reforma šole in izobraževalnega sistema bi morala hitreje dvigniti splošno izobrazbeno in kulturno raven delovnih ljudi in prispevati k nadaljnjemu uveljavitvi samoupravljalke vloge proizvajalcev ter vključevanju izobraževanja v vsa področja družbenega

dela; tako bi omogočila uporabo dosežkov znanosti, vsestranski razvoj socialističnih družbenih odnosov in širši prodor mladih in sposobnih kadrov. Izbojevati je treba, da bodo postali neposredni proizvajalci, ter prosvetni in znanstveni delavci resnični nosilci politike v vzgoji in izobraževanju.

Dejavno sodelovanje šolarjev in študentov pri samoupravnem odločanju je nujno in zelo pomembno pri graditvi socialističnih odnosov, pri oblikovanju mladega človeka kot svobodnega, družbeno dejavnega in odgovornega osebnosti.

Vjesnik, 13. 3. 1969

IZ POGOVORA NA MITINGU V ZAGREBU 1969

Univerza se mora neposredno vključevati v proces združevanja družbenega dela in biti ena temeljnih pobudnikov gibanja. Zato mora biti neposredno povezana z gospodarskimi in družbenimi dejavnostmi, tako pri reševanju problemov financiranja fakultet kakor tudi pri ustvarjanju celotne programske osmeritve in

razvojnih načrtov družbenoekonomskega sistema. Univerza mora biti vsestransko dojemljiva za znanstveno-tehnično revolucijo in ena od ustvarjalcev razvoja in uporabe sodobne znanosti.

Mladina v srednjih in višjih šolah že dolgo nasprotuje preživetju sistemom izobraževanja, v učnovzgojnem procesu pa je še vedno pasivna in ne sodeluje v samoupravnem odločanju.

(Vjesnik, 11. 10. 1969)

BESEDA PREDSTAVNIKOM JUGOSLOVANSKIH PIONIRJEV V ZVEZNI LJUDSKI SKUPŠČINI 1955

Želim, da bi se naša mladina, naši otroci vzgajali v novem socialističnem duhu, in da bi jim bili tuji vsi škodljivi vplivi, ki prihajajo iz tujine in koreninijo v preteklosti. Biti morate pogumni in zavedni državljani te deŝele, graditelji tega, kar se uresničuje, graditelji socializma; kajti samo v socializmu je mogoče vsestransko zagotoviti prihodnost vsakega državljanja naše deŝele.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1955, knjiga X, str. 327

IZ POSLANICE JUGOSLOVANSKI MLADINI OB PROSLAVI 40-LETNICE SKOJ 1959

Z marljivim učenjem in vztrajnim delom se usposablja, da boste postali ne samo dobri strokovnjaki, temveč tudi dejavni družbeni delavci. Povsod, kjer živite in delate — v podjetjih, na vasi, v šolah, na delovnih akcijah — bodite zgled družbene odgovornosti in novega socialističnega odnosa do dela.

Naj bo vaš ustvarjalni prispevek viden na vseh področjih našega družbenopolitičnega in kulturnega življenja. Bodite nepopustljivi do vsega, kar ovira naš socialistični družbeni razvoj. Še nadalje si neurudno prizadevajte za zblizevanje mladine vseh naših narodov, za razvijanje bratstva in enotnosti, ki je zagotovilo naših novih zmag in velike prihodnosti naših narodov.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1962, knjiga XV, str. 56

PREDSTAVNIKOM PIONIRJEV LETA 1960

Nove rodove, ki prihajajo, navdihuje to, kar je bilo najboljše v naši preteklosti. In tako je tudi prav. Vsrkavati morate najboljše lastnosti naših narodov in še bolj utrjevati bratstvo in enotnost naših narodov. V vas, naših otrocih, vidim čvrsto monolitno celoto naše socialistične deŝele. Še vedno se moramo borovati z nekaterimi ostanki starega, ki je s sporom in sovraštvom prineslo našim narodom toliko hudega — toda vi otroci morate razvijati in utrjevati medsebojno bratsko ljubezen, katere temelji so bili ustvarjeni v vojni za svobodo in v revoluciji. Ko hodim med vami, ne morem razločevati, kdo od vas je Makedonec, in kdo Slovenec, Hrvat, Srb, Črnogorec in. In razlike tudi ni. V vsi ste ljubi otroci ene socialistične skupnosti. Od vas pričakujem le to, da boste negovali najboljše lastnosti naših narodov ter ohranjali in razvijali enotnost naše deŝele in naših narodov. In seveda, da se boste dobro učili.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1962, knjiga XV, str. 280

IZ REFERATA NA X. KONGRESU ZKJ 1974

Mladina mora spoznati in razvijati naše revolucionarne tradicije; to povezuje mlade rodove z najsvetlejšimi pridobitvami so-

cialistične revolucije, v kateri je imela mladina veliko vlogo. Ohranjanje revolucionarnih tradicij med mladimi ljudmi pa je hkrati tudi spoznavanje z delom njihovih vrstnikov. Trajne vrednote, ki jih je ustvarila naša revolucija, so neizčrpen vir socialistične vzgoje mladine — za krepitev bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, jugoslovanskega socialističnega domoljubja, internacionalizma, borbenosti in odpovedovanja samemu sebi.

Deseti kongres ZKJ, Izdavaški centar Komunist, Beograd, 1974, str. 51

IZ ZDRAVICE V SVETOZAREVU 1973

Vidite, tudi sedaj imamo v šolah in na univerzah veliko mladine, ki ne ve niti za resolucije Kominforma niti za veliko drugih stvari iz naše preteklosti, iz naše zgodovine. Našo zgodovino spoznavajo ljudje, zelo pogosto samo iz tega, kar borci, udeleženci našega narodnoosvobodilnega boja nekje povedo ali napišejo. Še vedno nimamo urejene zgodovine naše vojne in našega revolucionarnega gibanja tako, kot sta potekala. Mislim, da je to obveznost, ki jo moramo izpolniti.

Vjesnik, 6. 5. 1973

IZ POGOVORA S PREDSTAVNIKI LJUDSTVA NA KORDUNU 1951

...Našo mladino je treba vzgajati tako, da bo znala spoštovati, kar smo naredili, in z veliko volje in poleta nadaljevati delo. Ne bomo vzgajali postopačev, temveč delovne ljudi; ljubezen do dela pa je sestavni del značaja naših ljudi — mladine, delavcev, kmetov in izobražencev. Vsak izmed njih mora biti deležen naše skrbi, nihče ni tak, da se zanj ne bi bilo vredno zanimati. Vsakega je treba vzgojiti tako, da bo pravilno pojmoval našo skupnost in svoje obveznosti, ki jih ima do te skupnosti. Vzgoja ljudi v socialističnem duhu je velika stvar, in pri tem delu je treba biti neutru-

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1959, knjiga VI, str. 116

PISMO II. INTERNACIONALNEMU KONGRESU ZA VARSTVO OTROK BEOGRAD, 24. XII. 1958

Bistvo šolske reforme je v tem, da se v naši deŝeli organizira naprednejši, enoten šolski sistem, ki bo lahko po svojem celotnem vzgojnoizobraževalnem delovanju mlademu rodu zagotovil vsestranski umski in telesni razvoj. Da bomo dosegli ta smoter, moramo posvetiti še več pozornosti delovni in družbeni vzgoji, z raznimi športi, in predvsem z množično telesno kulturo pa razvijati zdrave rodove. Mladi rod je treba vzgajati in usposobiti, da bo s svojim delom prispeval k nadaljnjemu razvoju proizvodnih sil, k povečanju blaginje in splošnemu kulturnemu razcvetu naše socialistične skupnosti. Mladi rod je treba vzgajati v duhu bratstva in enotnosti ter enakopravnosti jugoslovanskih narodov, da bo zvest svoji socialistični domovini, njeni svobodi in neodvisnosti, v duhu humanizma ter vsestranskega enakopravnega sodelovanja in vzajemne pomoči med narodi.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1959, knjiga XIII, str. 376

IZ POGOVORA S PREDSTAVNIKI LISTA MLADOSTI 1959

Današnji mladi ljudje se morajo vzgajati po zgledih junaštva

naše mladine med vojno, svoje junaštvo pa dokazovati z delom. Rod, ki prihaja, mora imeti junaštvo sedanjega rodu za zgled in novi rodovi morajo vedno povzemati to, kar je bilo pri prejšnjemu rodu najboljšega. Za to mora skrbeti vodstvo mladine in o tem je treba tudi pisati.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1962, knjiga XIV, str. 248—270

IZ REFERATA NA 5. PLENUMU CK ZKJ 1963

Internationalizem in humanizem, ki označujeta medsebojne odnose v naši socialistični skupnosti, morata biti pričujoča tudi v naših odnosih z drugimi deŝelami in narodi. Tako se bodo plemenita čustva naših delovnih ljudi še poglobila, postala bodo bolj človeška; ugled socialistične Jugoslavije se bo še povečal, in Jugoslavija bo dobila milijone novih prijateljev, prežetih z istimi težnjami in ideali.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1966, knjiga XVIII, str. 159—191

IZ GOVORA GRADITELJEM SAVA 67

...Vedno sem zagovarjal stališče, in pri tem še vedno vztrajam, da je treba naši mladini p. vzgojiti socialistični odnos do dela. V začetku so bile delovne akcije zelo množične. Kasneje, ko je prišel gospodarski račun, so analize opozarjale samo na materialni učinek, to je pomenilo — koliko akcije stanejo. Razumljivo je, da je bila posledica takega gledanja ugotovitev, da materialni učinek ne ustreza denarju, porabljenemu v ta namen. Zame je bilo vedno pomembnejše to; da so te akcije ustvarjale novega socialističnega človeka, da se je v mladih oblikoval pravičen odnos do dela. In ne samo to. Skupno delo mladine, ki je prišla na akcije iz raznih krajev naše deŝele, je prispevalo tudi k povezanosti naših narodov. Poglejte, še vedno se od časa do časa pojavi kakšen nacionalist ali skupinica nacionalistov, ki bi nam radi razdrli to, kar smo ustvarili s težkim bojem. V teh akcijah pa se je mladina kotila v monolitno celoto socialistične skupnosti.

Vjesnik, 7. 9. 1967

OB NOvem LETU 1950

Naši učitelji imajo veliko in častno nalogo — vzgajati našo socialistično mlado rodo. Našo mladino morajo izoblikovati ne samo v sposobne strokovnjake, temveč v prave občane naše socialistične deŝele, ljudi, ki bodo znali spoštovati pridobitve naše revolucije, pa tudi pozitivne pridobitve drugih narodov, ljudi, ki bodo ohranjali svobodoljubne tradicije naših prednikov in jim ljubezen

do svoje socialistične deŝele ne bo motila, da ne bi mogli biti hkrati tudi resnični internacionalisti.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1959, knjiga IV, str. 360

IZ POGOVORA Z MATURANTI UČITELJIŠČA IZ NOVEGA PAZARJA 1950

Učitelj mora biti danes opora narodne države. Biti mora nosilec socialistične misli in ustvarjalen graditelj socializma. Pri tem imate velikansko vlogo. Kajti, kdo je blizu ljudstvu? Od vseh naših izobražencev je učitelj najbližji širokim množicam. Največkrat pride v neposreden stik z ljudstvom, vsekakor pa vidi, kako to ljudstvo živi, pomaga mu in mu tudi lahko pomaga in ga uči, prav zato, ker je z njim v neposrednem stiku...

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1959, knjiga IV, str. 363

IZ PISMA ZVEZI PIONIRJEV JUGOSLAVIJE OB PROSLAVI 25-LETNICE PIONIRSKE ORGANIZACIJE 1967

...Verjamem, da bodo naši najmlajši sledili herojskim zgledom svojih tovarišev pionirjev — udeležencev v narodnoosvobodilnem boju — in gojili vse tiste lastnosti, ki so odlikovale tudi pionirje borbe — tovarištvo, ljubezen in medsebojno vzajemnost, predvsem pa bratstvo in enotnost. Dolžnost nas starejših pa je — in to je dolžnost naše družbe — da naredimo vse, kar je mogoče, da bo vaše otroštvo brezskrbno in lepo, da si boste pridobili potrebno znanje in postali zavedni graditelji naše socialistične deŝele.

Vjesnik, 28. 12. 1967

IZ GOVORA NA 8. KONGRESU ZMJ 1968

...Skrb za vzgojo in izobraževanje ne sme biti samo zadeva šole. Svoj del odgovornosti mora prevzeti tudi družina, ki ne more pričakovati, da bo kdo drug prevzel njene obveznosti. Razumljivo je, da vsestranske vzgoje mladine, ki je tako zelo pomembna za našo socialistično družbo, ni mogoče uresničiti brez zavzetega sodelovanja vseh družbenopolitičnih dejavnikov, predvsem zveze komunistov.

Vjesnik, 11. 2. 1968

IZ PISMA II. MEDNARODNEMU KONGRESU ZA VARSTVO OTROK 1958

...Prosvetni delavci kot neposredni organizatorji in voditelji učnovzgojnega procesa imajo pri graditvi nove šole prav gotovo najpomembnejšo in najodgovornejšo vlogo. Tudi doslej so si veliko prizadevali in pogosto so delali v težkih razmerah. Kakovost naše šole bo tudi v prihodnje odvisna — seveda pod pogojem, da družbena skupnost zagotovi nujna materialna sredstva — predvsem od tega, koliko bodo učitelji ideološko in strokovno izobraženi ter pedagoško in metodno usposobljeni in kolikor prej bodo odpravljena zastarela pojmovanja o šolski izobrazbi otrok in mladine. To pomeni, da bo treba v prihodnje posvetiti posebno pozornost šolam, ki izobražujejo učitelje in posvetiti pozornost nenehnemu izpopolnjevanju učiteljev med njihovo prakso.

Josip Broz Tito, Govori in članki, Naprijed, Zagreb, 1959, knjiga XII, str. 376

SVET VZGOJNOVARSTVENEGA ZAVODA GROSUPLJE

razpisuje dela in naloge

- vzgojiteljice s polnim delovnim časom za nedoločen čas za enoto Grosuplje
- vzgojiteljice s polnim delovnim časom za nedoločen čas za enoto Šentvid pri Stični
- vzgojiteljice s polnim delovnim časom za določen čas; od 1. 9. 1978 do 31. 12. 1978
- 2 vzgojiteljic s polnim delovnim časom za določen čas; od 1. 9. 1978 do 15. 4. 1979

Pogoji: končana vzgojiteljska šola.
Ponudbe z osebnimi podatki, podatki o izobrazbi in delovnih izkušnjah pošljite na naslov 15 dni po objavi.

Svet delovne skupnosti
OSNOVNE ŠOLE VENCLJA PERKA
DOMŽALE, Ljubljanska c. 58

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge

- učitelja razrednega pouka
- učitelja razrednega pouka na podružnični šoli v Dragomlju
- učitelja matematike in fizike na višji stopnji

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih predvideva zakon o osnovni šoli.
Prijava z dokazili o strokovni kvalifikaciji pošljite na gornji naslov najkasneje 15 dni po objavi razpisa.
Začetek dela 1. septembra 1978.
Stanovanj ni.

Delovna skupnost
OSNOVNE ŠOLE DUTOVLJE

razpisuje dela in naloge

- učitelja razrednega pouka (kombinacija 3. in 4. razred na podružnični šoli v Pliskovici) za nedoločen čas
- učitelja glasbenega pouka za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom
- učitelja telesne vzgoje za določen čas (nadomeščanje delavca na bolniškem dopustu)
- učitelja gospodinjskega pouka in družbeno moralne vzgoje za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, kot jih predvideva zakon o osnovni šoli; imeti morajo tudi ustrezne moralnopolitične lastnosti, ki zagotavljajo uresničevanje marksistične idejne usmeritve vzgojnoizobraževalnega dela.
Osební dohodki so po pravilniku o delitvi sredstev za osebne dohodke. Stanovanj ni.
Prijava z dokazili o izobrazbi in življenjepis pošljite na Osnovno šolo Dutovlje v 30 dneh po objavi razpisa.

BOJ PROTI KAJENJU
V ŠOLAH ZSSR

Pregled je pokazal, da veliko učencev splošno izobraževalnih šol in študentov učiteljskih šol kadi. Tudi učitelji in drugi zaposleni kadijo v šoli in to vpríčo učencev.

Zato da bi učence obvarovali pred kajenjem je Ministrstvo za prosveto ZSSR izdalo posebno odločbo, ki velja za šole, sprejeli pa so tudi načrt posebnih ukrepov.

Učne načrte, učbenike in druga učna sredstva je treba dopolniti z gradivom za propagando proti kajenju. Učitelji na katedrah za biološke vede, telesno vzgojo, pedagogiko in psihologijo ter delavci v šolskih poliklinikah morajo še bolj dejavno sodelovati v boju proti kajenju.

Na fakultetah in šolah za učitelje je treba z vsemi močmi organizirano razvijati gibanje za odpravo te zdravju tako zelo škodljive navade.

Ministrom za prosveto v zveznih republikah so predlagali, naj na sejah kolegija in svetih organov ljudskega izobraževanja in v učiteljskih kolektivih vseh vzgojnoizobraževalnih ustanov razpravljajo o preventivi in boju proti kajenju ter izoblikujejo dopolnilne ukrepe.

S posebnim odlokom pa je prepovedano kajenje delavcem, ki delajo v splošno izobraževalnih šolah vseh vrst, internatih, predšolskih in zunajšolskih ustanovah ter šolah za učitelje, v šolskih in drugih prostorih, ki jih obiskujejo učenci. Kaditi tudi ne smejo vpríčo otrok in mladine, kadar so pri zunajšolskih dejavnostih.

15-letnica mature

Sošolcem 5.a razreda v šolskem letu 1962-63 Učiteljišča v Celju sporočamo, da bomo praznovali 15-letnico mature v soboto, 24. junija 1978. Zbrali se bomo ob 15. uri v restavraciji Majolka, Prešernova 3 v Celju.

Odbor za medsebojna delovna razmerja
GLASBENE ŠOLE DOMŽALE

razpisuje dela in naloge

- učitelja harmonike in kitare
- učitelja blok flavte, flavte in klarineta
- 2 učiteljev trobil

Začetek dela 1. septembra 1978. Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa na naslov:
Glasbena šola Domžale, Domžale, Ljubljanska 61
(Odbor za medsebojna delovna razmerja)

Odbor za medsebojna delovna razmerja delavcev v združenem delu
OSNOVNE ŠOLE JANKO PREMRL-VOJKO KOPER

razpisuje prosta dela in naloge s polno delovno obveznostjo za nedoločen čas

- 2 učiteljev razrednega pouka — PA ali učiteljišče
- učitelja za delo v oddelku podaljšanega bivanja — PA ali učiteljišče
- učitelja italijanskega jezika — PRU ali P
- učitelja slovenskega in italijanskega jezika — PRU ali P

Začetek dela 1. 9. 1978.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti in kratek življenjepis z navedbo dosedanjih zaposlitev v 15 dneh po objavi odboru za medsebojna delovna razmerja delavcev v združenem delu šole.

OSNOVNA ŠOLA STROČJA VAS — LJUTOMER

razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja telesne vzgoje za nedoločen čas — PRU
- učitelja za podaljšano bivanje na predmetni stopnji za nedoločen čas — U ali PRU
- učitelja za podaljšano bivanje na razredni stopnji za določen čas — U ali PRU

Prijave z dokazili o strokovnosti sprejemamo v 15 dneh po objavi.
Začetek dela 1. 9. 1978.

SVET VZGOJNOIZOBRAŽEVALNEGA ZAVODA
ZAGORJE OB SAVI

razpisuje prosta dela in naloge

- pedagoga (pogoj: visoka izobrazba pedagoške smeri)

Začetek dela 1. septembra 1978. Prijave sprejema svet VIZ Zagorje 15 dni po objavi razpisa.

Odbor za medsebojna delovna razmerja
DIJAŠKEGA DOMA KAMNIK
KAMNIK, Tomšičeva 9

razpisuje za šolsko leto 1978/79 prosta dela in naloge za nedoločen čas

- 2 učiteljev za razredni pouk moderne matematike
- učitelja matematike in fizike ali slovenščine in angleščine
- vzgojitelja v domu (mladinski vzgojitelj)
- ortopedagoga

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, kot jih predvideva zakon o osnovni šoli ali srednjem šolstvu.
Prijave sprejemamo 15 dni po objavi ali do zasedbe.

OSNOVNA ŠOLA STRANJE
— občina Kamnik

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge

- učitelja slovenskega jezika — PRU ali P (enosobno stanovanje)
- učitelja za delo v oddelku podaljšanega bivanja — U ali PRU
- učitelja glasbenega pouka — PRU ali P
- učitelja za 1. razred — U ali PRU
- socialnega delavca za polovični delovni čas, do polnega delovnega časa možnost zaposlitve v knjižnici ali pri vzgojnem delu — končana šola za socialne delavce
- tajnice — končana šola ekonomske ali upravno administrativne smeri

Začetek dela tajnice 1. julija 1978, drugih delavcev pa 1. septembra 1978.
Prošnje sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA FRANCETA PREŠERNA — KRANJ

ponovno razpisuje naslednja prosta dela in naloge

- V CENTRALNI ŠOLI:
- 4 učiteljev za delo v podaljšanem bivanju
- V PODRUŽNICI KOKRICA
- 2 učiteljev v oddelku podaljšanega bivanja
- V PODRUŽNICI NAKLO
- 2 učiteljev v oddelku podaljšanega bivanja

Popravek

Iz Samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za ugotavljanje celotnega prihodka, o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke v vzgoji in izobraževanju, ki je bil objavljen v 10. številki Prosvetnega delavca, je bila pomotoma izpuščena polovica tabele, natisnjene na zadnji strani sporazuma. Ta del tabele objavljamo danes, hkrati pa se iskreno opravičujemo za napako.

KMETIJSKI ŠOLSKI CENTER
CELJE, Ljubljanska c. 97

razpisuje prosta dela in naloge

- profesorja zgodovine in geografije — za nedoločen čas
- profesorja angleščine in nemščine — za nedoločen čas
- vzgojitelja v domu — za nedoločen čas
- vzgojitelja v domu — za določen čas od 1. 10. 1978 do 15. 4. 1979

Osební dohodek profesorja okoli 7.000 din.
Osební dohodek vzgojitelja v domu okoli 6.000 din.

SVET OSNOVNE ŠOLE ALOJZ KEBE
Ljubljana-Šentvid

razpisuje dela in naloge

- učitelja matematike in fizike, PRU ali P — za določen čas
- vodja šolske prehrane in gospodinjskega pouka, PRU — za nedoločen čas

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

OSNOVNA ŠOLA FRANA KRANJCA
Celje-Polule

razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja angleškega jezika — PRU — za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Rok prijave 15 dni po objavi. Stanovanja ni.

KOMISIJA ZA VOLITVE, IMENOVANJA IN KADROVSKE
ZADEVE SKUPŠČINE OBČINE ORMOŽ

razpisuje dela in naloge

1. ravnatelja Osnovne šole Ormož
2. ravnatelja Glasbene šole Ormož

Posebni pogoji pod 1.:
— da izpolnjuje pogoje za učitelja osnovne šole, določene po zakonu o osnovni šoli in ima vsaj 5 let vzgojnoizobraževalne prakse;
— da ima ustrezne moralnopolitične lastnosti za opravljanje teh nalog.

Posebni pogoji pod 2.:
— da ima višjo ali visoko izobrazbo glasbene smeri in vsaj 5 let prakse v glasbenovzgojnem delu. Biti mora splošno razgledan in seznanjen zlasti s problematiko glasbenega šolstva;
— da ima ustrezne moralnopolitične lastnosti za opravljanje teh nalog.

Kandidati naj pošljejo vloge z življenjepisom, navedbo podatkov o dosedanjem delu in dokazili o strokovni izobrazbi komisiji za volitve, imenovanja in kadrovske zadeve skupščine občine Ormož v 15 neh po objavi razpisa.

ANALITIČNA OCENA DELA						
Naziv dela			Šifra dela			
Organizacijska enota:						
Zap. št.	Opis nalog in opravil		% delež	Stopnja		
1	2	3	4	5	6	

RADIO IN ŠOLA

NIŽJA STOPNJA:

16. junija: Obravnava nove pesmi (glasba)
23. junija: Barčica po morju plava

SREDNJA STOPNJA:

13. in 14. junija: E. Grieg »Jutro« II. del
20. in 21. junija: Dedki, babice in vnuki

VIŠJA STOPNJA:

12. in 14. junija: Natančno branje »Finžgarja Pod svobodnim soncem«
20. in 22. junija: Slovenska narodno prebudna pesem v 19. stol.

NENAVADNI POGOVORI:

21. in 22. junija: Ne ljubi se mi

ZA SREDNJE ŠOLE:

12. junija: Romunska književnost v Vojvodini
19. junija: Slovaška književnost v Vojvodini
14. in 15. junija: Kritika teorije o socialističnem narodu
21. in 22. junija: Samoupravljanje in mednarodni odnosi

vođen sistem, kjer pod vođenjem mislimo na usmerjanje delovna sistema k določenemu cilju.

Definicija, na katero se sklicujemo, pravi, da je radijska šola učno sredstvo, ki s svojimi posebnimi možnostmi medija uresničuje družbeno določene vzgojnoizobraževalne smotre. Pri tem naj poudarimo, da radijska šola nima ambicij zamenjati učitelja in nasprotno. Gre le zato, da radijska šola kot celota dobi določeno mesto v vzgojnoizobraževalnem sistemu danega okolja.

Ob takem konceptu je razumljivo, da se ni bilo mogoče zadovoljiti s priložnostim in nesistematičnim opazovanjem zvez »na vohu in izhodu sistema«. Zlasti v praksi je manjkalo povratnih informacij. Ta pomanjkljivost je vedno bolj vidna, ker od leta 1960-61 ni bilo sistematičnih raziskav na tem področju. Zato so programski delavci izobraževalnega uredništva radia vezani le na priložnostno informacijo posameznikov. To pa ne zadostuje za zanesljivo informacijo o spremljanju programa radijske šole, niti za vsebinsko usmeritev pri načrtovanju in uresničevanju celotnega vzgojnoizobraževalnega programa radijske šole.

Zato je na pobudo in sodelovanjem nekaterih članov uredništva izobraževalnih oddaj, ob podpori in sodelovanju zavoda SR Slovenije za šolstvo in sofi-

nanciranju Izobraževalne skupnosti SR Slovenije, služba za študij programa RTV Ljubljana organizirala raziskavo »Vloga in mesto radijske šole v vzgojnoizobraževalnem procesu«. Iz obsežnega programa izobraževalnega uredništva radia smo za raziskavo izbrali le oddaje radijske šole in posebno vzgojno oddajo Nenavadni pogovori.

Namen raziskave je bil ugotoviti resnične možnosti vključevanja programa radijske šole v vzgojnoizobraževalni proces šolskega sistema, najti ustrezne stalne zveze s tem sistemom in najboljše zveze za povratno informacijo o učinkovitosti vzgojnoizobraževalnih oddaj radijske šole.

Model, ki smo ga v raziskavi uporabili, temelji na splošnem modelu procesa sporočanja, ki po komunikacijskih kanalih proučuje oblike sporočanja. Ker v raziskavi primerjamo, kako učinkovito sta osnovna in radijska šola, pri uresničevanju vzgojnoizobraževalnih smotrov, predstavljata za nas ti dve stvari dva komunikacijska kanala, ki različno podajata novo znanje in vzgojne vplive.

Da bi lahko primerjali njuno učinkovitost, smo morali operacionalizirati vzgojnoizobraževalne smotre vsebovane v predpisih in političnih dokumentih, ki se nanašajo na vzgojnoizobraževalni sistem. Raziskovalna skupina, ki se je lotila tega dela z bolj ali manj srečno roko, je operacionalizirala enaindvajset smotrov.

Vprašalnik, ki naj bi meril kako učinkovito osnovna in ra-

dijska šola uresničuje vzgojnoizobraževalne smotre, so morali učitelji izpolnjevati dvakrat; se pravi pred sistemskim poslušanjem oddaj radijske šole in po njem. Tako smo hoteli ugotoviti, če bodo učitelji po poslušanju oddaj spremenili svoje stališče do učinkovitosti šole ali radijske šole v uresničevanju posameznih smotrov. Rezultati so pokazali, da so ob prvem ocenjevanju (se pravi pred poslušanjem) učitelji menili, da je osnovna šola najuspešnejša pri uresničevanju naslednjih smotrov (navajamo samo prve tri):

— dati učencem osnovno znanje pisanja, branja in računanja

— vzgajati v domoljubju

— vzgajati za delo in življenje v kolektivu.

Učitelji so po poslušanju spremenili svoje ocene. Najbolj nas je presenetila sprememba v oceni prvega smotra, ki se je po poslušanju uvrstil iz prvega na sedmo mesto, iz sedmega mesta pa se je povzpel na prvo smotr »oblikovati enoten govorni jezik«.

Posebno pomembno je, da opozorimo na to, katere smotre uresničuje osnovna šola po mnenju učiteljev najmanj uspešno. Taki smotri so:

— usposabljanje za uporabo znanstvenih dosežkov

— usposabljanje za samoupravljanje

— priučiti metode in tehnike samostojnega izobraževanja

Ocena teh smotrov se tudi po poslušanju oddaj ni spremenila. Prav ob tem pa bi se morali zamisliti, saj so to nedvomno smotri, ki bi jih morala osnovna šola uspešno izpolnjevati, če me-

nimo, da je njena naloga socializacija za življenje in delo v samoupravni socialistični družbi in sodobni proizvodnji. Iz izkušenj in iz rezultatov drugih raziskav pa vemo, da glede teh smotrov tudi družina ne naredi veliko ali pa celo nič. To pomeni, da šola samo podaljšuje učinke neustreznosti socializacije družine namesto da bi jih izločila ali vsaj popravila.

O učinkovitosti radijske šole v uresničevanju vzgojnoizobraževalnih smotrov, menijo učitelji takole: pred poslušanjem ocenili, da radijska šola naj bolj uspešno:

— vzgaja v domoljubju

— oblikuje enoten govorni jezik

— razvija občutek za lepo.

Po poslušanju pa se je na prvo mesto uvrstil smotr »razvijati enoten govorni jezik« in kot drugi »povečati količino znanja«.

Ocenili so tudi, da je radijska šola najmanj uspešna pri:

— dajanju osnovnega znanja pisanja, branja in računanja

— razvijanju delovnih navad

— usposabljanju za uporabo znanstvenih dosežkov.

Po poslušanju se ocena teh smotrov ni bistveno spremenila. Raziskava je tudi pokazala, da radijska šola spodbuja učitelja k novim oblikam šolskega dela in da je primerna za delo v razredu. Navaja tudi na zbrano poslušanje in motivira učence za iskanje nadaljnjih informacij, razvija jim fantazijo in pomaga odpravljati narečni govor. Učitelji sicer kažejo veliko pripravljenost za uresničevanje radijske šole v učnovzgojni proces v osnovnih šolah, njenih učinkov pa ne izrabljajo dovolj.

Rezultati raziskave radijske šole

Raziskava, na katero želimo opozoriti v današnjem prispevku, je bila opravljena glede na določeno zasnovo radijskega izobraževalnega programa. Ta zasnova je bila zgoščeno predstavljena v uvodnem referatu na jugoslovanskem posvetovanju o izobraževanju po radiu na Ohridu 1972. Ob tej priložnosti je avtor Janez Dobler poudaril tole:

»Poglejmo radijsko šolo kot sistem zvez — v resnici obstoječih in možnih — analogen kibernetskemu sistemu, se pravi kot celoto, ki je povezana z okoljem prek vhoda in izhoda; v njem se je treba odločati glede na informacije, ki se pokažejo ob opazovanju sprememb vhoda in izhoda. Tak zorni kot opazovanja je za nas nujen, da lahko izobraževalni proces dojamemo kot

ARMADA SMO VSI

Vojaške šole med kongresoma ZKJ

Idejne odločitve 10. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, posebno resolucija o nalogah komunistov pri socialistični samoupravni preobrazbi vzgoje in izobraževanja, s katero so začrtane temeljne smernice reforme vzgojnoizobraževalnega sistema, so bistveno vplivale tudi na vse pomembnejše spremembe in dosežke v sistemu šolanja vojaških starešin.

Glede na to, da je sistem vojaške vzgoje in izobraževanja in s tem tudi vojaške šole, sestavni del vzgojnoizobraževalnega sistema v naši socialistični samoupravni družbi, se mora vsaka pomembnejša sprememba v tem sistemu nujno zrcaliti tudi v vojaškem šolskem sistemu. Čeprav je vojaški šolski sistem razmeroma samostojen (zaradi posebnih določil o zasnovi in teoriji splošnega ljudskega odpora, razvoju vojaške znanosti in tehnike, posebnosti vojaške organizacije itn.) temelji na enotnih marksistično-idejnih, pedagoško-andragoških in političnih temeljih, na katerih je zasnovan vzgojnoizobraževalni sistem v naši družbi. Posebno pomembno je nenehno prizadevanje vojaških šol, da bi bilo celotno vzgojnoizobraževalno in znanstveno delo vedno zasnovano na marksizmu, na marksističnem pogledu na svet, družbo in naravo ter še posebno na vojno in armado.

Zasnova in teorija splošnega ljudskega odpora ter strategija oboroženega boja predstavljajo naš izvirni marksistični pogled na probleme vojne in obrambe dežele, zato je uresničevanje tega in napredovanje v vzgojnoizobraževalnem in znanstvenem delu vojaških šol v resnici osrednje vprašanje.

Vojaške šole, ki so privzele in še izpopolnjujejo zasnovo splošnega ljudskega odpora in našo vojaško usposobljenost, bistveno prispevajo tudi k marksistično zasnovani vsebini vzgoj-

noizobraževalnega dela (učni načrti in predmetniki) pa tudi k andragoško-pedagoškim in didaktično-metodičnim rešitvam, s katerimi bomo uresničevali zasnove splošnega ljudskega odpora in naše vojaške izvedenosti.

NAPREDEK PRI URESNIČEVANJU TEMELJNIH SMOTROV SOCIALISTIČNE PREOBRAZBE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Če primerjamo temeljne smotre socialistične preobrazbe vzgoje in izobraževanja v naši družbi, ter dosežke vojaških in drugih šol, ugotovimo, da vojaške šole ne zaostajajo za razvojem, pri uresničevanju nekaterih smotrov reforme pa so napredovale celo bolj kot druge šole.

Vojaške šole so prilagojene potrebam vojaškega poklica. Večina učnih načrtov in predmetnikov nastaja že več let v skladu z vzgojnoizobraževalnimi zahtevami prakse in potrebami raznih enot, rodov in služb. Učni načrti in predmetniki ne pripravljajo posebne ustanove zunaj šol in enot, temveč vojaške šole in enote skupaj. V srednjih vojaških šolah imajo že več kot desetletje dve stopnji usmerjenega izobraževanja: prvo (1. in 2. leto), na kateri si pridobijo gojenci skupno splošno izobraževalno in splošno vojaško kulturo, in drugo (3. in 4. leto), na kateri si pridobivajo vojaško poklicno izobrazbo za določen »vid«, rod ali službo ter ožje strokovno znanje za določen poklic (specialnost).

Načrtovanje šolanja in organiziranje izobraževanja ob delu (tečajev idr.) temelji v vojaškem šolstvu na natančno ugotovljenih kadrovskih potrebah (kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih). Za več let vnaprej vedo, koliko kandidatov (začet-

nega in končnega razreda) se bo izobraževalo.

Učitelji v vojaških šolah, ki so prav tako strokovno usposobljeni kot učitelji drugih ustreznih šol, so posebej izbrani starešine, ki glede moralnopolitičnih, pedagoško-vzgojnih in strokovnih lastnosti ustrezajo najstrožjim merilom.

Materialni temelj vojaških šol (učni objekti in učila) predstavlja najsodobnejše dosežke na področju izobraževalne tehnologije in tehnike. Moderni trenazerja in simulatorji, ki se uporabljajo pri pouku posebnih vojaških predmetov, so zgrajeni na temelju najnovejših dosežkov mehanike, elektrotehnike, elektronike in drugih ved.

Vzgojnoizobraževalno, znanstveno, družbenopolitično, kulturno, športno in družabno življenje ter delo gojencev vojaških šol je v zadnjih letih zelo napredovalo. Sedaj ni več vojaške šole, v kateri ne bi bilo razvito kulturno, športno in družabno življenje gojencev v športnih klubih, sekcijah itn. Ob koncu šolanja je velika večina gojencev že včlanjenih v ZKJ.

SMERI NADALJNJEGA RAZVOJA

To, kar je bilo narejenega v vojaškem šolstvu doslej, kaže, da pri nadaljnjem izpopolnjevanju in dograjevanju niso potrebne kake korenite spremembe. Upoštevati je treba, da so bistvene rešitve pri uresničevanju vzgojnoizobraževalne in znanstvene vloge vojaških šol v praksi že več let potrjene; te rešitve so usklajene z idejnimi opredelitvami v naši družbi in z vsebinskimi spremembami, ki se uresničujejo na vzgojnoizobraževalnem področju ali pa se šele bodo uresničile. Gre torej samo za dograjevanje in nadaljnje izpopolnjevanje z novostmi sedanjega, že priznanega sistema.

Vojaške šole in drugi pristojni organi zveznega sekretariata za ljudsko obrambo bodo v prihodnjem obdobju namenili pozornost nekaterim dejavnostim, ki so bistvene za napredek vojaškega šolstva. Navajamo le nekatere najpomembnejše.

Ena temeljnih nalog je nadaljnje izpopolnjevanje srednjih vojaških šol in njihovo prilagajanje spremembam, ki potekajo v srednjem usmerjenem izobraževanju. Glede na to, da so bile srednje vojaške šole rodov in služb tudi doslej organizirane po zgledu pripravljalne in sklepne stopnje (2 + 2), se bodo dosedanje vojaške gimnazije preoblikovale v usmerjene splošne srednje vojaške šole. Prejšnje vojaške gimnazije so pripravljale učence samo za nadaljnje šolanje v vojaških akademijah, po novih učnih načrtih pa se bodo lahko učenci, ki ne bodo nadaljevali šolanja v vojaških akademijah, usposobili za neposredno vključevanje v delo, za poklic mlajšega oficirja.

Učenci, ki bodo končali pripravljalno stopnjo v civilnih šolah, bodo lahko nadaljevali šolanje na sklepni stopnji srednjih vojaških šol. Gledano dolgoročno: ko bodo za to ustrezne možnosti, bodo lahko v srednjih vojaških šolah rodov in služb imeli samo sklepno stopnjo šolanja.

Zelo pomembna trajna naloga — z njo pa se že pospešeno ukvarjajo — je racionalizacija vojaškega šolstva. Poleg didaktično-metodičnih ukrepov za racionalizacijo in povečanje učinkovitosti učnega procesa je mogoče racionalizirati šolstvo še: s skrajševanjem šolanja v vojaških šolah, z racionalizacijo mreže vojaških šol in z dopolnjevanjem šolanja zunaj armade ter z združevanjem sedanjih smeri in specialnosti v vojaških šolah ali s šolanjem manjšega

števila širših profilov starešin. Razmišljajo tudi o možnosti, da bi se del oficirjev za tista opravila in delovna mesta, za katera ni potrebna visoka strokovna izobrazba, usposabljal samo na višjih vojaških šolah. Tovrstno izobraževanje bi bilo posebej organizirano v vojaških akademijah. Da bi še bolj racionalizirali usposabljanje starešin za armado, proučujejo tudi možnosti za skrajšanje dopolnilnega šolanja vojaških oseb, ki so prej končale ustrezno šolo ali katero od šol za rezervne oficirje in želijo postati oficirji, ter za tiste, ki želijo postati mlajši oficirji in so odslужili vojaški rok.

Poleg rednega šolanja se je v zadnjih letih razvilo v vojaških šolah tudi šolanje ob delu. Dosežke bo treba še nadalje izpopolnjevati. Izobraževanje starešin naše armade je zasnovano in načrtovano tako, da se mora vsak starešina nenehno izpopolnjevati. Tisti, ki se mu to ne po-

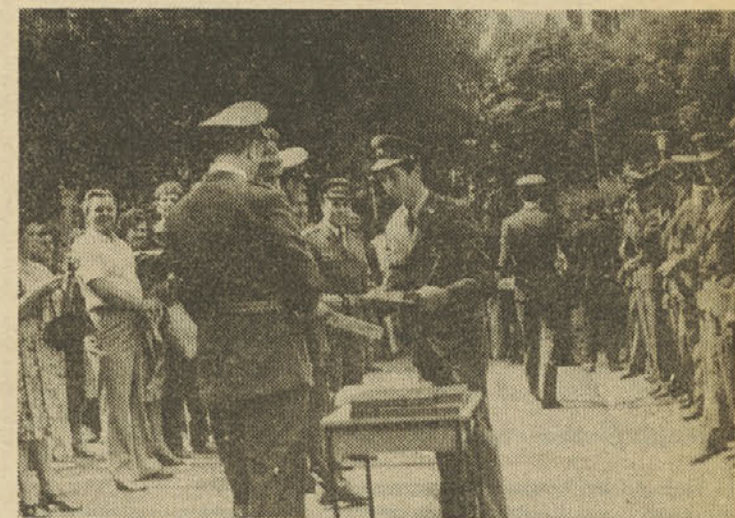
sreči ali pa tega ne želi, ne more napredovati, saj ga dogodki prehitevajo.

Ena zelo pomembnih dejavnosti v visokih vojaških šolah je tudi nadaljnje napredovanje znanstvenega dela na področju vojaških in drugih ved, zanimivih za splošni ljudski odpor. V zadnjih letih je bil pri nas prvičkrat organiziran podiplomski študij v obliki magistrerja iz vojaških ved — strategije, taktike, vojaške andragogike in vojaškopoličnih ved. V prihodnjem obdobju si bodo prizadevali ta študij čim bolj izboljšati ter usmeriti predvsem v znanstveno raziskovanje in izpopolnjevanje naše vojaške izvedenosti in njene izvirne metodologije. Pomembno področje raziskovanja in nadaljnega razvoja bo tudi metodika pouka iz ožjih vojaško strokovnih predmetov pa tudi pisanje učbenikov, priročnikov in metodik vojaškega pouka.

DJORDJE STANIĆ, polkovnik

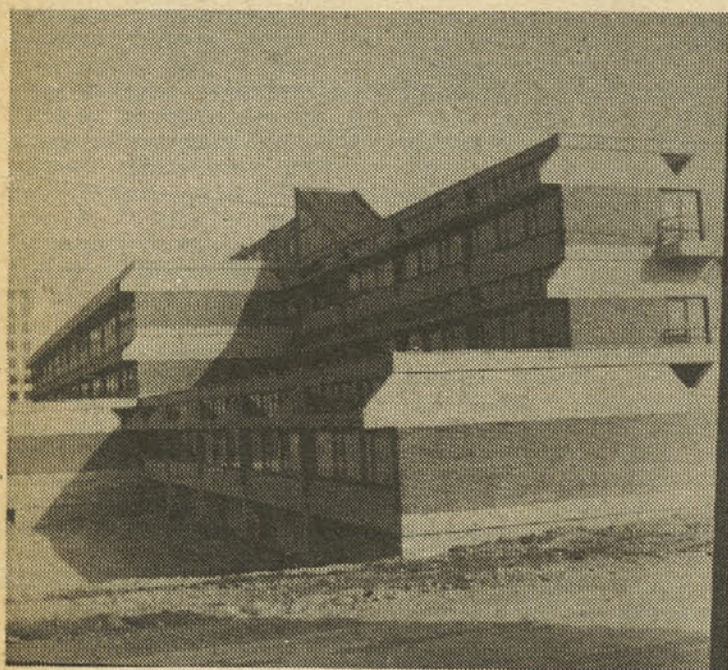

Maršal Tito z učenci Splošne srednje šole vojaške »Bratstvo in edinstvo«

Nagrade in odlikovanja najboljšim gojencem, sedaj mlajšim oficirjem, ki so končali srednjo vojaško šolo KOV

SR SLOVENIJA

Naložbe za staro in novo

Na fotografiji je Pedagoška akademija v Mariboru. Izobraževalna skupnost Slovenije je leta 1977 odštela za to stavbo 124.480.000 din. Zgrajena je na 17.000 kvadratnih metrih in lahko sprejme 1500 študentov. Kvadratni meter stane približno 7360 din.

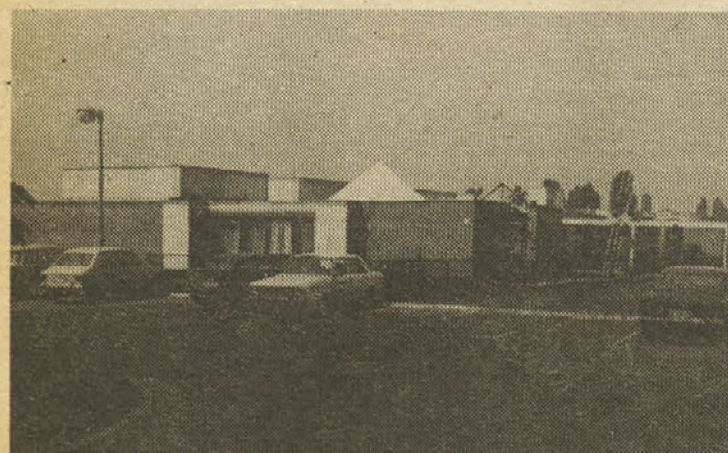
Izobraževalna skupnost Slovenije je od leta 1973 do konca leta 1977 dala približno dve milijardi dinarjev za vse gradnje preračunano na današnje vrednost. S tem denarjem je bilo zgrajenih 100 novih stavb na 240.000 kv. metrih, dozidanih 20 stavb na 5000 kv. metrih, preurejenih 22 na 9000 kv. metrih ter preurejenih in dozidanih 18 na 11.000 kv. metrih. To je skupaj 160 stavb na 265.000 kv. metrih.

Letos so se vse posebne izobraževalne skupnosti Slovenije dogovorile, da bodo ves denar, namenjen za gradnjo, zbirale pri Izobraževalni skupnosti Slovenije — vse bodo prispevale po načelu sorazmernosti.

Posamična sredstva za naložbe pa bodo zbirale še dodatno tiste posebne izobraževalne skupnosti, ki se bodo dogovorile za prispevek poleg redne prispevne stopnje.

Letos ima Izobraževalna skupnost Slovenije dve obveznosti. Najprej namerava poravnati stare obveznosti za naložbe, sprejete v prejšnjih letih: dograditi Šolski center v Tolmini in Ekonomsko fakulteto v Ljubljani (anuitete), kar bo stalo približno 53 milijonov din. Nova obveznost je gradnja Pedagoške šole v Ljubljani, ki bo stala približno 82 milijonov. Sofinancirati bo morala še obnovo in preureditev izobraževalnih centrov v skladu z reformo usmerjenega izobraževanja; za to bo potrebnih približno 58 milijonov din. Letos predvidevajo še naložbo za ureditev 260 učilnic za tehnični pouk, pouk fizike, biologije ter obrambe in zaštite; vse to bo stalo približno 63 milijonov din. Za preureditev učilnic potrebnih ob reformi izobraževanja so predvideli še 20 milijonov din. Letos je torej predvideno za naložbe 276 milijonov din. Izobraževalna skupnost Slovenije meni, da bo lahko letos precej nadomestila to, kar je zaostalo v prejšnjih letih.

SR HRVAŠKA

Novi vrtec »Braća Špalj« v Zagrebu

Skrb za vzgojo najmlajših

Število vzgojnovarstvenih zavodov v SR Hrvaški se v zadnjih letih naglo povečuje. Po srednjeročnem načrtu razvoja (od 1976 do 1980) je bilo deležnih raznih oblik vzgoje, nege, varstva, rekreacije in drugega približno 274.000 otrok, starih od 1 do 7 let — to pa je šestkrat več kot leta 1975. Pričakujejo, da bo mogoče prednostne načrte (deveturno bivanje v jaslih, vrtcih ali družbeno organizirano bivanje v drugi družini) uresničiti za 104.000 otrok (25,6 odstotka vseh otrok ali za polovico otrok, ki imajo zaposlene matere). Drugim otrokom naj bi omogočili stalno, občasno ali priložnostno vzgojnoizobraževalno ali rekreativno dejavnost.

Na Hrvaškem deluje sedaj približno 550 vzgojnovarstvenih zavodov, v katerih je približno 45.000 otrok (to število se nenehno povečuje). V preteklih dveh letih je bilo zgrajenih 67 vzgojnovarstvenih zavodov (cena 800.895.320,00 din). Hkrati z materialno graditvijo so uresničevali tudi druge temeljne dejavnike, ki so nujni za tako naglo širjenje tega področja (strokovno usposabljanje kadrov in podobno).

To je samo nekaj temeljnih podatkov, ki kažejo, kako naša družba skrbi za vzgojo najmlajših, še en kazalnik prizadevanj in razvoja naše družbe. Podatek, na katerega je lahko ponosen vsak delovni človek in tudi vsak delegat na prihodnjem partijskem kongresu.

Komisija za delovna razmerja
VZGOJNOIZOBRAŽEVALNEGA ZAVODA VELENJE
TOZD OSNOVNA ŠOLA BIBA RÖCK, ŠOŠTANJ

vabi k sodelovanju

— učitelja glasbene vzgoje, PRU ali U za poln, nedoločen čas.

Na voljo je dvoipolobno stanovanje. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na šolo v roku 15 dni po razpisu.

SAP VOJVODINA

Največ poslopij za cicibane

Če pregledujemo materialne temelje vojvodinske vzgoje in izobraževanja, ugotovimo, da je bilo v obdobju med kongresoma, natančneje v zadnjih štirih letih, zelo veliko narejenega — kar zadeva naložbe na tem področju. Če pa obravnavamo posamezne dele vzgojnoizobraževalnega sistema, vidimo precejšnje razlike.

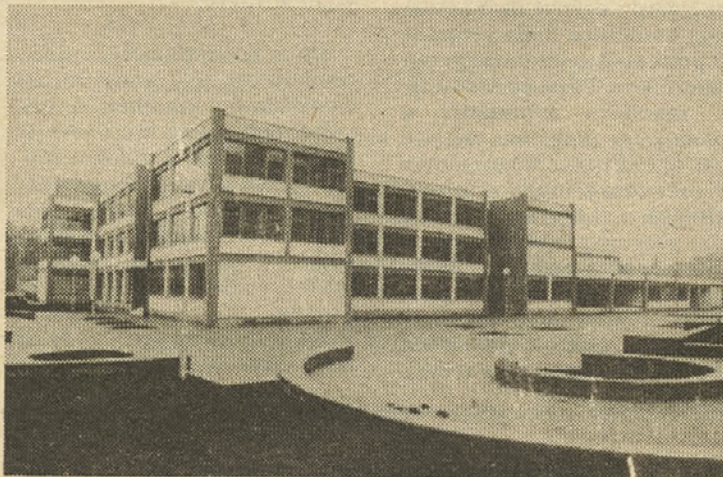
V štirih letih je bilo zgrajenih največ predšolskih ustanov. Najbolj pospešeno so gradili v zadnjih treh letih, ko je bilo zgrajenih 52 novih objektov za več kot 5.500 otrok. Za to je bilo porabljenih več kot 216 milijonov din. Sedaj pripravljajo ali pa gradijo še 47 objektov, v katerih bo prostora za 5600 vojvodinskih cicibanov.

Tudi vojvodinski osnovnošolci niso bili prikrajšani. Dobili so štiri-deset novih poslopij, ki so stala približno 30 milijonov din.

V posebnem položaju pa se je znašlo v zadnjih štirih letih vojvodinsko srednje šolstvo. To, da ni bila zgrajena za to področje vzgoje in izobraževanja niti ena nova šola, pa vendarle ne pove vsega. Srednješolsko vzgojo in izobraževanje je namreč treba obravnavati kot zbir osnovne in usmerjene vzgoje in izobraževanja. Po reformi in spremembah srednjega izobraževanja se je to področje marsikje znašlo pod streho osnovnih šol in tako tudi v njihovih novih poslopijih. To je hkrati tudi zmanjšalo število srednješolcev v večjih mestih, kjer so bile predvsem štiriletna srednje šole. Za usmerjeno vzgojo in izobraževanje je bilo torej narejeno to, kar je bilo v takih razmerah najpotrebnejše: večina denarja je bila porabljena za preureditev in modernizacijo šolskih poslopij, ki so jih kar najbolj prilagodili novim potrebam.

Za visoko šolstvo sta bila zgrajena v tem obdobju filozofska fakulteta v Novem Sadu in študentski dom v Subotici. Za oboje so porabili 200 milijonov din.

JELENA JOVANOVIĆ

Novo poslopje osnovne šole »Jovan Popović« v Novem Sadu. (Foto: Ana Lazukić)

Nadaljnje sodelovanje

Na povabilo sekcije prosvetnih časnikov republik in pokrajin Jugoslavije, ki deluje pri zveznem odboru Sindikata delavcev družbenih dejavnosti, je prišla na šestdnevni obisk v Jugoslavijo delegacija časnika Učiteljskaja gazeta iz Moskve.

Delegacijo je v imenu osmih jugoslovanskih prosvetnih časnikov sprejel kolektiv šolskih novih iz Zagreba, pri katerem je bila delegacija tudi v gosteh. Gostje so se v uredništvu šolskih novih pogovarjali o načinu obveščanja prosvetnih časnikov, nato pa so obiskali Osnovno šolo Matija Gubec, Šolski center Rudjer Bošković, Pedagoško akademijo in Filmoteko 16 v Zagrebu, kjer so se seznanili z delom teh vzgojnoizobraževalnih organizacij in z jugoslovanskim vzgojnoizobraževalnim sistemom.

Predstavnike časnika Učiteljskaja gazeta sta sprejela tudi mag. Krešimir Bezić in Božo Stanić, predsednik in tajnik republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti Hrvaške ter Mišo Kitanoski, predsednik sekcije prosvetnih

časnikov republik in pokrajin Jugoslavije.

Med bivanjem na Hrvaškem so gostje iz ZSSR obiskali Dubrovnik, kjer so se seznanili z delom Centra za predšolsko vzgojo Anuška Radeljević in si ogledali kulturno-zgodovinske znamenitosti mesta. V imenu občinskega sindikalnega sveta Dubrovnik jih je pozdravil podpredsednik mag. Boško Skaramuca.

Na sklepnih pogovorih v Zagrebu je govoril tudi Vasko Raičević, sekretar zveznega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije, ki je posebej poudaril, kako pomembno je tako sodelovanje za boljše spoznavanje vzgoje in izobraževanja ter za razvijanje prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo.

Gostje iz Moskve so obiskali tudi hrvaško Zagorje, Jasenovac in Kozaro, nato pa odpotovali v Beograd, kjer so si ogledali znamenitosti našega glavnega mesta, se pogovarjali s člani uredništva Prosvetni pregled in s sekretarjem Zveze novinarjev Jugoslavije.

DJORDJE DJURIĆ

OSNOVNA ŠOLA FRANC ROZMAN-STANE
61275 Šmartno pri Litiji

razpisuje prosta dela in naloge:

— pomočnika ravnatelja za nedoločen čas

Pogoji:

- izpolnjevati mora pogoje za učitelja osnovne šole (U, PRU, P),
- imeti mora najmanj pet let pedagoške prakse,
- ustrezne moralno-politične lastnosti
- sposobnosti za organizacijo dela,
- smisel za delo na zunajšolskem področju.

— učitelja matematike in fizike, za nedoločen čas, P ali PRU

— učitelja zgodovine, za določen čas od 1. 9. 1978 do 30. 4. 1979, nadomeščanje delavke, ki je na porodniškem dopustu

— učitelja glasbene vzgoje, za nedoločen čas za polovični delovni čas, P ali PRU

Podružnična šola Primskovo:

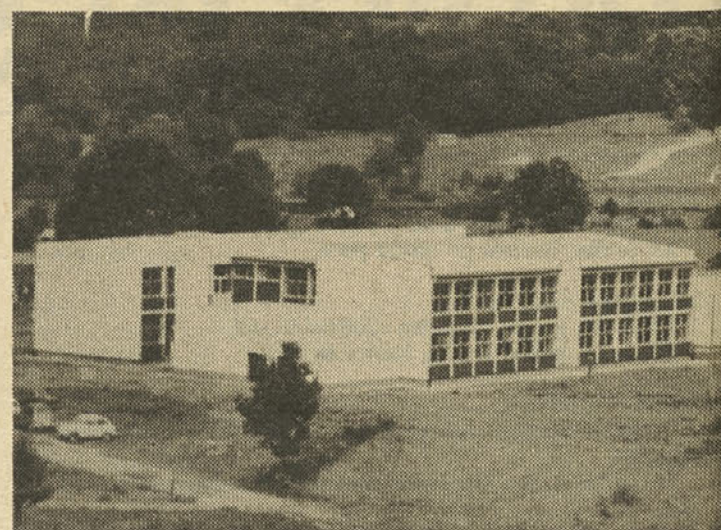
— učitelja razrednega pouka, za nedoločen čas, U ali PRU

Podružnična šola Velika Kostreznica:

— učitelja razrednega pouka, za nedoločen čas, U ali PRU

Pismene vloge pošljite do 26. 6. 1978 na naslov: Osnovna šola Franc Rozman-Stane Šmartno pri Litiji.

SR BOSNA IN HERCEGOVINA

Izjemna akcija

Uresničevanje načrta, po katerem gradijo osnovne šole v SR Bosni in Hercegovini od leta 1974 do 1980 je izjemna akcija te vrste v naši deželi. Načrt je sestavni del družbenega dogovora o tem, da bodo do leta 1980 vsi šoloobvezni otroci v Bosni in Hercegovini vključeni v osnovno šolo. Družbeni dogovor so podpisali: skupščina SR BiH, republiška konferenca SZDL BiH, skupnosti mest BiH, samoupravne interesne skupnosti za osnovno izobraževanje in vzgojo ter skupščine z območja Bosne in Hercegovine.

V prvih dveh obdobjih po tem načrtu so zgradili v Bosni in Hercegovini 280 šolskih objektov s 1.633 učilnicami in 96 telovadnicami. Dve tretjini teh objektov so dobile osemletne osnovne šole, tretjina pa je namenjena štirirazrednicam. Veliko novih šol je zgrajenih na območju gospodarsko manj razvitih občin.

Za gradbeno in obrtniška dela ter nakup opreme v novih šolah so porabili doslej 1292,9 milijonov din; od tega je prispevala republika 631,9 milijona din.

Nove šole povsem ustrezajo sodobnim zahtevam učne tehnologije, vplivale pa bodo tudi na izdelavo sodobno zasnovanega učnega načrta in predmetnika.

SR SRBIJA

Osnovna šola »Sedem sekretarjev SKOJ«

Stavbe, ki nas gradijo

»Stavbe, ki jih gradimo, kasneje gradijo nas.« Če je to res, potem so učenci nove šole »Sedem sekretarjev SKOJ«, v bloku 23 v Novem Beogradu dobili izvrstnega vzgojitelja — veličastno zgradbo, ki je zgled zunanje in notranje usklajenosti. Poslopje te šole, ki je po mnemu strokovnjakov, eden izmed največjih dosežkov gradbeništva v Novem Beogradu, je delo skupine avtorjev: Jankovića, Stjepanovića in Karadžića.

Uporabni prostor (6252 kv. metrov) zavzema: 15 učilnic, 16 kabinetov, 2 kabineta za zbirke, knjižnica s čitalnico, 2 laboratoriji, 2 telovadnici, 2 dvorani za prireditve, kuhinja, priročna kuhinja z jedilnico in štirje prostori za podaljšano bivanje.

Ob začetku letošnjega šolskega leta se je vselilo v novo stavbo 1200 osnovnošolcev. Osnovna šola »Sedem sekretarjev SKOJ« za zdaj nima prostorskih težav, ker pa je v tem delu Beograda vedno več učencev, bo šola najbrž kmalu spet premajhna.

Po zadnjih statističnih podatkih je v SR Srbiji brez pokrajin v osnovnih šolah 98,85 % otrok. V srednjih šolah se uči okrog 220 tisoč učencev, na fakultetah in višjih šolah študira 122.232 študentov, od teh je 79.017 rednih.

Za to armado mladih, ki si pridobiva izobrazbo, se izloča vsako leto 6 % narodnega dohodka. Od te vsote namenijo za naložbe ali za gradnjo in obnovo šol le 8 %.

Zato je razumljivo, da ne dobivamo pogosto tako lepih in modernih šol, kakršno vidimo na naši fotografiji.

OBVESTILO

Rdeči križ Slovenije vabi občane in delovne ljudi navedenih občin, da se udeležijo krvodajalskih akcij v JUNIJU 1978. Prijave sprejema občinski odbor Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa aktivisti RK, odgovoren za krvodajalstvo.

Kri je nenadomestljivo zdravilo. Dajte jo danes, morda jo boste že jutri potrebovali. Dajanje krvi je dokaz človečnosti in zato tudi eno izmed meril naše solidarnosti do sebe in drugih.

JUNIJ 1978

Kostanjevica	12.
Krško	13., 14.
Senovo	15.
Sevnica	20., 21., 22.
Vrhnika	23.
Idrija	27., 28., 29., 30.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE